

Waterschap **Scheldestromen**

Monitor september 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Samenvatting (alle programma's)	5
Programma Waterkeringen	10
Programma Watersystemen	16
Programma Wegen	25
Programma Afvalwaterketen	32
Programma Bestuur en Organisatie	40
Belastingen en financiën	50
Reserves	51

Samenvatting (alle programma's)

Inleiding

Via de (digitale) bestuursmonitor van september 2023 wordt u geïnformeerd over de prestaties, de exploitatie en de investeringen, zoals deze in de Programmabegroting 2023 zijn opgenomen. Doel van de monitor is om u te informeren over de voortgang van de uitvoering van de begroting.

In de AV van december ontvangt u nog een actualisatie om inzicht te krijgen in de voortgang en het voorlopig resultaat 2023.

Uitgangspunt voor de monitor vormt de vastgestelde Programmabegroting 2023 inclusief de eerste drie begrotingswijzigingen van 2023.

Per september 2023 bedraagt de jaarprognose van het resultaat afgerond € 0,8 miljoen positief. Dit ten opzichte van de begroting met ruim € 150 miljoen kosten en opbrengsten. De verschillen worden hieronder bij "exploitatie" op hoofdlijnen toegelicht. Bij de betreffende programma's vindt u een uitgebreidere toelichting.

Het totale netto investeringsvolume 2023 is begroot op ruim € 46 miljoen. Dit betreft het jaarlijks bestuurlijk vastgestelde volume van € 32 miljoen verhoogd met een bestedingsruimte van € 5 miljoen uit voorgaande jaren en een incidentele verhoging van € 9 miljoen bestedingsruimte voor de uitvoering van de projecten in 2023 (Av besluit november 2022). Momenteel is de inschatting dat we in 2023 uitkomen op de begrote besteding van € 43,3 miljoen. Dit is een substantieel hoger bedrag dan dat de afgelopen jaren is gerealiseerd. Momenteel is een aantal grote projecten in uitvoering. Daarbij kan gedacht worden aan het HWBP-project Hansweert en de investeringen aan zuiveringen en gemalen.

Een toelichting op hoofdlijnen vindt u in dit hoofdstuk terug, bij de betreffende programma's vindt u een uitgebreidere toelichting.

Exploitatie - jaarprognose 2023

Hieronder is het totale geprognosticeerde resultaat voor 2023 weergegeven onderverdeeld naar programma's en kosten en opbrengsten.

Bedragen x €
1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Programma Waterkeringen	Programma Water-systemen	Programma Wegen	Programma Afvalwaterketen	Programma Bestuur en Organisatie	Belastingen en algemene opbrengsten	Reserves	Totaal Scheldestromen
Externe kosten	305	172	-819	-926	824	-30		-474
Externe opbrengsten	76	44	-108	-21	141	-33		99
Personeelskosten	-193	482	183	334	422	0		1.228
Rente en afschrijving	11	131	37	111	1	0		291
Reserves							-320	-320
Netto kosten per programma	199	829	-707	-502	1.388	-63	-320	824

Toelichting exploitatie 2023

Per begin september 2023 bedraagt de jaarprognose van het resultaat afgerond € 0,8 miljoen positief. Dit ten opzichte van de begroting met ruim € 150 miljoen, de bedragen zijn onder te verdelen in diverse kosten en opbrengsten die hieronder op hoofdlijnen zijn toegelicht. Een uitgebreidere toelichting hierop vindt u terug bij de betreffende programma's.

Externe kosten (€ 0,5 miljoen hogere kosten):

- Er zijn hogere kosten voor onderhoud wegen en afvalwaterketen. Hiertegenover staan voordelen bij de programma's waterkeringen, watersystemen en bestuur & organisatie. Een specificatie is terug te vinden bij het betreffende programma.

Externe opbrengsten (€ 0,1 miljoen hogere opbrengsten):

- Dit betreft diverse mutatie die zijn toegelicht bij de verschillende programma's. De grootste betreffen de verwachte hogere opbrengst voor pachten en de lagere definitieve uitkering vanuit de Wet Herverdeling Wegenbeheer waarvan de indexering lager is dan begroot.

Personeelslasten (€ 1,2 miljoen lagere kosten):

- Doordat momenteel niet alle begrote formatieplaatsen zijn ingevuld is er financiële ruimte. In 2023 heeft het invullen van de vacatures hoge prioriteit. Deze ruimte wordt waar nodig (deels) ingezet voor extra inhuur.

Kapitaallasten (€ 0,3 miljoen lagere kosten):

- Lagere afschrijving verdeeld over de programma's doordat de werkelijke technische afronding later plaatsvindt dan was begroot. Hogere renteopbrengsten voor schatkistbankieren en uitgezette gelden.

Reserves (€ 0,3 miljoen hogere kosten - toevoeging reserve):

- Een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserves cultuurhistorische duikers, assetmanagement en Kader Richtlijn Water van in totaal € 0,362 miljoen. Hiervoor zijn in 2023 minder kosten gemaakt zodat de onttrekking aan deze bestemmingsreserve eveneens lager is.
- Een bestemmingsreserve vormen voor Arbo maatregelen € 0,337 miljoen. Het Arbo beleidsplan is geactualiseerd, het vastgestelde arbobeleid 2017-2021 was verlopen, waarmee het arbobeleid weer voldoet aan de vigerende wet- en regelgeving. Uitwerking zal in de komende planperiode 2023-2026 plaatsvinden, voor de extra kosten wordt deze bestemmingsreserve gevormd.
- Een bestemmingsreserve te vormen voor kennis en ontwikkeling van € 0,15 miljoen. Kennis en ontwikkeling van medewerkers heeft in 2023 extra aandacht, in de Corona jaren zijn veel trainingen en opleidingen uitgesteld of in beperkte vorm doorgegaan. Het begrote opleidingsbudget is onvoldoende, dit kan in 2023 worden opgevangen binnen de totale personeelslasten. Voorgesteld wordt voor de kennis en ontwikkeling van medewerkers een bestemmingsreserve te vormen van € 150.000,- voor de extra kosten in 2024.

- Een bedrag van € 0,529 miljoen (deel van de meeropbrengst wegenfonds 2022) te onttrekken voor het onderhoud aan de wegen.
Dit betreft het restant van de extra wegenuitkering in 2022 die in 2022 is toegevoegd aan de algemene reserve. Hiermee is de extra wegen-uitkering 2022 volledig ingezet.

Besluitvorming

- Voorgesteld wordt:
 - een bestemmingsreserve te vormen van € 0,337 miljoen- voor de uitvoering van de Arbo maatregelen in 2024-2025;
 - een bestemmingsreserve te vormen van € 0,15 miljoen voor kennis en ontwikkeling personeel in 2024;
 - een bedrag van € 0,529 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve watersysteembeheer voor het onderhoud aan wegentaak.

De toelichtingen hierop zijn bij de betreffende programma's opgenomen.

Investeringen 2023

In onderstaande tabel zijn de totalen per programma opgenomen. De specificatie op projectniveau is opgenomen bij het betreffende programma's.

Per programma zijn de investeringsprojecten onderverdeeld in: projecten die in 2023 zijn afgerond, projecten onderhanden in 2023 en projecten in voorbereiding (vanuit het algemeen voorbereidingskrediet en met interne uren).

bedragen x € 1.000

Onderhanden en voorlopig afgeronde projecten	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
		AV-krediet bruto	AV-krediet subs/bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	Realiteit
1 programma waterkeringen		182.605	-	32.820		-	37.935	8.562	8.532	26.944
onderhanden investeringen		182.605	-149.785	32.820	261.431	223.496	- 37.935	8.562	8.532	26.944
2 programma watersystemen		55.355	-6.876	48.479	48.698	-7.411	41.287	10.069	10.068	4.230
financieel afgerond		5.650	-	5.650	4.527	-	4.527	-	28	4
onderhanden investeringen		49.705	-6.876	42.829	44.171	-7.411	36.760	10.069	10.041	4.226
3 programma wegen		10.138	-1.040	9.098	11.869	-3.540	8.329	3.058	1.270	657
financieel afgerond		3.458	-1.040	2.418	3.223	-1.249	1.974	-175	-10	-42
onderhanden investeringen		6.680	-	6.680	8.646	-2.291	6.355	3.233	1.280	699
4 programma afvalwaterketen		71.151	-3.079	68.072	84.144	-2.965	81.180	20.564	17.988	11.558
financieel afgerond		1.924	-	1.924	1.884	-	1.884	-	17	17
onderhanden investeringen		69.227	-3.079	66.148	82.261	-2.965	79.296	20.564	17.971	11.541
5 programma bestuur en organisatie		9.582	-363	9.219	7.769	-150	7.619	1.716	3.202	2.017
financieel afgerond		2.152	-	2.152	1.338	-	1.338	-	568	568
onderhanden investeringen		7.430	-363	7.067	6.431	-150	6.281	1.716	2.633	1.448
Subtotaal		328.831	-161.143	167.687	413.912	-	237.562 176.350	43.969	41.060	45.405
Projecten (intern) in voorbereiding										
Projecten (intern) in voorbereiding	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
		AV-krediet bruto	AV-krediet subs/bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	Realiteit
1 programma waterkeringen										
	100	-	-	-	9.680	-3.200	6.480	220	227	68
2 programma watersystemen										
	694	-	-	-	76.562	-5.786	70.776	2.250	951	408
3 programma wegen										
	320	-	-	-	11.069	-1.060	10.009	160	492	195
4 programma afvalwaterketen										
	650	-	-	-	37.313	-	37.313	20	594	358
5 programma bestuur en organisatie										
Subtotaal	1.764	-	-	-	134.624	-10.046	124.578	2.650	2.265	1.030
Totaal	1.764	328.831	-161.143	167.687	548.536	-	247.608 300.928	46.619	43.325	46.435

Toelichting Investerings 2023

Algemeen

Waterschapsbreed zijn er per eind september 2023 85 projecten onderhanden waarvoor een AV krediet verstrekt is. Hiervan hebben 5 projecten betrekking op het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP kredieten voor Hansweert en St Annaland). Inmiddels zijn hiervan 12 projecten in 2023 zowel technisch als financieel afgerond. Daarnaast zijn er 59

projecten in de voorbereidende fase. Voor 29 projecten wordt hierbij gebruik gemaakt van een algemeen voorbereidingskrediet van in totaal bijna € 1,8 miljoen.

Het totale netto investeringsvolume 2023 is begroot op ruim € 46,6 miljoen. De besteding bij het opstellen van deze bestuursmonitor is € 46,4 miljoen (waarvan € 25,6 miljoen is besteed op de HWBP projecten). Hierbij dient opgemerkt te worden dat tegenover de gemaakte kosten van subsidiabele projecten een bedrag van € 24 miljoen aan subsidie staat die nog niet is ontvangen/verwerkt. De gerealiseerde netto besteding op de peildatum van deze monitor komt daarmee uit op bijna € 22,4 miljoen. De verwachting is dat we eind 2023 uitkomen op een netto besteding van € 43,3 mln.

In de betreffende programma's zijn de prognoses, voortgang en de risico's van de projecten nader toegelicht.

Van de 85 onderhanden projecten hebben een 15-tal projecten een uitloop op de vastgestelde projectplanning van meer dan 6 maanden. 4 van deze projecten zijn reeds technisch afgerond in de voorliggende jaren, 6 projecten worden naar verwachting in 2023 afgerond en 5 projecten in de periode 2024-2027. Deze laatste categorie betreffen de projecten aanpassing getijdenduiker (WK), uitvoer stedelijke waterplannen (WS), Rwzi Verseput (AWK), Rwzi WA-polder (AWK) en Windketel Waterpark Veerse Meer (AWK) De voornaamste oorzaken betreffen hier leverantieproblemen, grondverwerving, het verleggen van kabels en leidingen, aanbestedingstrajecten en beschikbare personele capaciteit (personeelwisselingen).

Besluitvorming:

Voor het volgende project wordt de AV gevraagd krediet beschikbaar te stellen:

- PRJ1545 Vervanging bedrijfsmiddelen: aanvullend krediet van € 250.000,- . Door strikter toepassen van de voorschriften mag de aanschaf van beeldschermen etc niet meer in de exploitatie worden verantwoord.

Programma Waterkeringen

Overzicht prestaties programma Waterkeringen

Prestatie-indicator	Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022
425 km primaire waterkeringen, inclusief kunstwerken, is beoordeeld o.b.v. de wettelijke veiligheids-normering (%)	100%	100%	100%
De organisatie voldoet aan de inrichtingseisen van de Zorgplicht op de primaire waterkeringen (%)	100%	93%	92%
De organisatie voldoet aan de uitvoeringseisen van de Zorgplicht op de primaire waterkeringen (%)	100%	85%	85%
560 km regionale waterkeringen, inclusief kunstwerken, is beoordeeld o.b.v. de nieuwe provinciale veiligheidsnormering (%) *	**	**	**

* Prestatie-indicator gebaseerd op aanpassing in Evaluatie en actualisatie Strategienota 2019-2023

** We zijn in afwachting van de vaststelling en inwerkingtreding van de Provinciale Omgevingsverordening.

Toelichting prestaties programma Waterkeringen

Voor de waterveiligheidsopgave staat het inrichten van de waterveiligheidsketen (wettelijke beoordeling - zorgplicht (beheer en onderhoud) - versterkingsopgave Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) centraal. De beoordeling van de regionale waterkeringen en inliggende kunstwerken zal in overleg met de provincie nader worden ingepland. Bij de implementatie van de zorgplicht wordt vooruitgang geboekt, dit met name door vooruitgang bij de inrichting van de crisisorganisatie. De scores voor het voldoen aan de inrichtingseisen (93%) en uitvoeringseisen van de zorgplicht (85%) zijn gewijzigd ten opzichte van eind 2022.

Er is gestage vooruitgang in de aanpak van het groot onderhoud van diverse objecten. Dit zien we terug in de vraagstukken rond schadeherstel, onderhoud en renovatie van objecten die niet direct van belang zijn voor de waterveiligheid. Voor een aantal objecten (zoals Julianahaven in Yerseke en Kaai 85 in Hansweert) en diverse cultuurhistorische (niet waterkerende) objecten zoals Kazematten Vlissingen, Zuiderhoofd Westkapelle en Haven Waarde is de situatie in kaart gebracht en zijn mogelijke risico's in beeld. Gezien de beperkte beschikbaarheid van capaciteit zullen keuzes gemaakt moeten worden in de prioritering van de uitvoering.

Exploitatiekosten programma Waterkeringen

Kosten- en opbrengstsoorten	Bedragen x € 1.000		
	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	7.469	7.164	305
Externe opbrengsten	-447	-523	76
Personeelskosten	4.330	4.523	-193
Rente en afschrijving	463	452	11
Netto kosten programma waterkeringen	11.815	11.616	199

Toelichting programma Waterkeringen externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (€ 305.000,- lager)

Het programma Waterkeringen laat op totaalniveau ten opzichte van de begroting 2023 een daling zien van de externe kosten. Hieronder een toelichting van de grootste verschillen.

- solidariteitsbijdrage Deltafonds HWBP (€ 200.000,- hoger)
Van de Unie van Waterschappen is een nieuwe raming ontvangen voor de solidariteitsbijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor 2023. In de begroting was rekening gehouden met een bijdrage van € 3.300.000,- maar op basis van de voorlopige raming wordt de bijdrage voor 2023 € 3.500.000,-. In 2024 volgt de afrekening.
- onderhoud kunstwerken regionale waterkeringen (€ 125.000,- hoger)
Er zijn onvoorziene werkzaamheden toegevoegd aan de werkplanning en een aantal geplande maatregelen zijn aanzienlijk duurder uitgevallen dan begroot.
- onderhoud kunstwerken primaire waterkeringen (€ 490.000,- lager)
Door aanpassingen in de meerjaren-onderhoudsplanning en de onvoorziene werkzaamheden bij de kunstwerken van regionale waterkeringen zijn er zaken doorgeschoven naar 2024.
- onderhoud glooiing en kreukelberm (€ 90.000,- lager)
Als gevolg van capaciteit zijn diverse werkzaamheden uit de meerjaren-onderhoudsplanning doorgeschoven naar 2024. Daarnaast is het budget wat beschikbaar is voor groot onderhoud na stormschades niet gebruikt aangezien er zich weinig stormschades hebben voorgedaan door de gunstige weersomstandigheden.
- diverse posten beheer en onderhoud (€ 70.000,- lager)
Voor beheer en onderhoud in de werkgebieden zijn er diverse verschuivingen geweest binnen de budgetten. Zo is de verwachting dat de kosten voor het onderhoud van gras en drainages hoger zullen zijn maar de kosten voor onderhoud van glooiingen en het ruimen van zand lager wat per saldo op een lagere prognose uitkomt.

Externe opbrengsten (€ 76.000,- hoger)

In 2023 is een terugbetaling ontvangen van een depotbedrag wat gestort was bij een notaris i.v.m. een onteigening van grond voor het project HWBP Zwakke Schakels Vlissingen. Omdat dit project reeds is afgesloten en financieel afgerond kon deze niet meer op het project worden geboekt en is deze verantwoord in de exploitatie.

Toelichting exploitatiekosten programma Waterkeringen risico's en ontwikkelingen

n.v.t.

Toelichting personeelslasten programma Waterkeringen

Personeelslasten (€ 193.000,- hoger)

- Er is per saldo een nadeel op de personeelslasten. Een aantal begrote formatieplaatsen zijn nog niet ingevuld met als gevolg hogere kosten voor inhuur.

Toelichting personeelslasten programma Waterkeringen risico's en ontwikkelingen

n.v.t.

Toelichting rente en afschrijving programma Waterkeringen

Rente en afschrijving (€ 11.000,- lager)

- De rente- en afschrijvingskosten vallen € 11.000,- lager uit.
Er is een klein verschil van € 11.000,- in de rente die bij de begroting nog niet was voorzien.

Investerings Programma Waterkeringen

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	
1 programma waterkeringen												
Voorlopig financieel afgerond												
totaal voorlopig financieel afgerond												
Onderhanden investeringen												
PRJ1013D	HWBP Hansweert-Kerncentrale (24S-2)			542	-488	54	80.000	-72.000	8.000	234	-118	
PRJ1013H	HWBP Hansweert (24S-1)		07-27	174.109	-145.124	28.985	171.291	-145.204	26.087	6.619	6.953	
PRJ1013HA	HWBP Hansweert Innovatie	12-22	03-23	575	-543	32	725	-693	32			
PRJ1013I	HWBP Aansl kerncentr-Tennet (24S-3)			70	-63	7	3		3	4		
PRJ1013L	HWBP St. Annaland (24AK)	09-24	09-24	1.800	-1.619	181	4.045	-3.641	404	52	-7	
PRJ1176C	Aanpassingen getijdenduiker	12-23	09-24	2.223	-1.303	920	2.223	-1.303	920	273	95	
PRJ1440C	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2022	12-22	12-22	320		320	261		261	4	4	
PRJ1440D	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2023	12-23	12-23	320	-30	290	312	-40	272	260	150	
PRJ1513	Muur van Altena	12-23	12-23	2.156	-615	1.541	2.280	-615	1.665	896	1.205	
PRJ1530	Planvorming keersluis Zierikzee	12-24	12-24	250		250	80		80		40	
PRJ1567	Haven Streijenham	11-23	12-23	120		120	90		90	120	90	
PRJ1569	Bijdrage Oprit dijk bij Baalhoek	12-23		120		120	120		120	100	120	
totaal onderhanden investeringen				182.605	-149.785	32.820	261.431	-223.496	37.935	8.562	8.532	
(Intern) in voorbereiding												
PRJ1440E	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2024		12-24	35			310		310	20	20	
PRJ1440F	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2025		06-25	30			320		320		20	
PRJ1499	Restopgave vooroeverbestedingen		01-26	35			8.800	-3.200	5.600	200	-63	
PRJ1576	Aankoop primaire waterkeringen 2023						250		250		250	
totaal (intern) in voorbereiding				100			9.680	-3.200	6.480	220	227	
Totaal programma waterkeringen				100	182.605	-149.785	32.820	271.112	-226.696	44.415	8.782	8.760

Toelichting investeringen programma Waterkeringen

Algemeen

- Het uitvoeren van groot onderhoud aan de Muur van Altena (PRJ1513) in Vlissingen is in het voorjaar van 2022 gestart. De werkzaamheden zijn eind september, net voor aanvang van het stormseizoen 2023 afgerond. De verwachting is dat het beschikbare krediet met ongeveer € 125.000,- zal worden overschreden. Omdat deze overschrijding binnen de 10% van het netto krediet blijft is geen aanvraag voor aanvullend krediet nodig.
- Bij het project PRJ1176C Aanpassingen Getijdenduiker is de verwachting dat de technische afronding gaat uitlopen van 2023-12 naar 2024-09. De oorzaak van deze uitloop is de langere levertijden van elektronische componenten waardoor de realisatie van de aanpassingen naar verwachting pas in juni 2024 gereed is. Daarna volgt nog een periode van 3 maanden voor monitoring waarmee het project in september 2024 technisch wordt afgerond.

HWBP-projecten

- PRJ1013D HWBP Hansweert-Kerncentrale (24S-2) en PRJ1013I HWBP Aansl kerncentrale Tennet (24S-3): Op basis van de uitgevoerde gevoeligheidsanalyse is de scope van het project vastgesteld op 13,4 km. In juni 2023 is een update gedaan op de HWBP-programmering. De projecten 'S2 en S3' zijn samengevoegd en gaan voortaan verder onder de naam 'HWBP Zak van Zuid-Beveland'. De projectraming is geactualiseerd met behulp van kengetallen. Er is gestart met het opstellen van het plan van aanpak verkenningsfase. De gemaakte kosten tot nu toe zijn grotendeels (geactiveerde) personeelslasten. In de prognose totaal investeringen zijn de totale projectkosten opgenomen tot en met de realisatie van het project.
- PRJ1013H HWBP Hansweert: Het project is na de gunning in september 2022 voortvarend van start gegaan en verloopt in de uitvoering volgens de planning. De benodigde grondverwerving heeft voortdurend de aandacht. Tot nu toe is er tijdige overeenstemming bereikt met de grondeigenaren op de plaatsen waar het werk wordt uitgevoerd en is er geen sprake van stagnatie. Het risicoprofiel van het project wordt maandelijks herzien en gedeeld in de organisatie. Waar nodig worden beheersmaatregelen ingezet. De eindprognose bruto komt overeen met de werkelijke kosten van de verkenningsfase + de planuitwerkingsfase en de gebudgetteerde kosten voor de realisatiefase, welke overeenstemt met het krediet voor deze fase. Er is op dit moment geen reden de eindprognose bij te stellen.
- PRJ1013L HWBP Sint Annaland: Het definitieve ontwerp is gereed en wordt uitgewerkt naar een uitvoeringsontwerp. De komende periode worden de contractdocumenten opgesteld met aansluitend de aanbesteding, gunning en uitvoering van het werk. Bovendien vindt afstemming plaats met de direct betrokkenen en de omgeving. Voor de prognose totaal investering zijn de projectkosten opgenomen inclusief de kosten voor de realisatiefase waarvoor in de AV van 20 december 2023 een uitvoeringskrediet wordt aangevraagd.

Ontwikkelingen

Op termijn krijgen we te maken met groot onderhoud (o.a. stalen damwanden en afsluitbare kunstwerken). Het is belangrijk om tijdig de omvang en de scope helder te krijgen.

Risico's

-

Kansen

-

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- -

Investeringsen

- Geen afwijkingen in de kredieten groter dan 10% en/of € 250.000,-.

Programma Watersystemen

Overzicht prestaties programma Watersystemen

Prestatie-indicator	Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrofauna (%)	80%-85%	33%	41%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor macrophyten (%)	80%-85%	10%	3%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor fytoplankton (%)	80%-85%	46%	10%
KRW-waterlichamen voldoen aan de doelen voor ecologische waterkwaliteit voor vis (%)	80%-85%	53%	74%
Watersystemen zijn bereikbaar voor vis (% t.o.v. de oppervlakte van het totale beheergebied)	49%	53%	53%
Natuurvriendelijke oevers aangelegd (in km)	3,0	0,6	2,9
KRW-waterlichamen voldoen aan de normen voor de chemische waterkwaliteit (%)	85%	0%	0%
Planvorming Wateropgave afgerond: het gebied is doorgerekend op basis van de inundatienormen (%)	100%	100%	100%
De maatregelen om het beheersgebied voor wateroverlast (WB21) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	93%	60%	60%
Het gebied heeft een actueel vastgesteld peilbesluit (%)	100%	100%	83%
De maatregelen om het beheersgebied voor peil-beheer (GGOR) op orde te brengen zijn uitgevoerd (%)	75%	63%	63%
Aantal afwijkingen van de bandbreedte in het peilgebied door technisch falen	<=5	0	1

Toelichting prestaties programma Watersystemen

Het werk in het watersysteem bestaat uit verschillende werkzaamheden. De afdeling zorgt zowel voor het reguliere onderhoud en het voldoende op orde houden van de wateren en assisteert zoals stuwen en gemalen. De veranderende regelgeving en de toenemende vraag van derden hebben impact op de realisatie van projecten en daarmee ook op de uitvoering van beheer en onderhoud. Binnen de afdeling worden steeds meer vacatures vervuld en blijven we, als lerende organisatie werken aan de basis op orde en planmatige en toekomstgerichte aanpak van projecten en opgaven. De samenwerking en onderlinge afstemming met andere overheden en diverse belangenpartijen maakt intensief onderdeel uit van het werk. Bij het plannen van projecten merken we dat de steeds veranderende regelgeving en de grondverwerving grote impact heeft en dus ook veel aandacht behoeven in de planning.

Toelichting afwijking op prestatie-indicatoren:

- Ecologische waterkwaliteit van KRW waterlichamen: Het is bekend dat een deel van de KRW-doelen niet goed passend zijn, zoals die voor waterplanten in sterk brakke wateren. Afgelopen jaren is daarom hard gewerkt aan de onderbouwing van beter passende doelen, de zogenaamde technische doelaanpassing. Over de gegevens uit de KRW toetsing over 2023 zijn nog geen concrete resultaten te vermelden, de metingen hiervoor zijn wel uitgevoerd.
- Bereikbaarheid van het watersysteem voor vis: Dit wordt vergroot. Realisatie van vispassages staat gepland in de investeringsplanning 2023-2027.

- **Natuurvriendelijke oevers:**
Er is ongeveer 3 km concreet in voorbereiding. Op dit moment is nog onzeker of deze oevers dit jaar daadwerkelijk kunnen worden aangelegd. Dat hangt onder meer af van benodigde proceduretijd. Mocht dat niet lukken dan worden deze oevers in 2024 aangelegd. Tevens wordt er gewerkt aan de grondverwerving voor de doelstellingen voor komende jaren.
- **Maatregelen voor wateroverlast:**
Ons watersysteem moet in 2027 volledig voldoen aan de inundatienormen (WB21), die zijn vastgesteld in het Omgevingsplan Zeeland. De laatste PWO studies zijn afgerond hiermee zijn de knelpunten in beeld. De maatregelen zullen komende jaren verder worden geprogrammeerd en uitgevoerd.
- **Maatregelen om het peilbeheer op orde te brengen:**
Eind 2023 hebben we alle peilbesluiten geactualiseerd. Vervolgens voeren we de benodigde maatregelen uit om de gewenste peilen overal te kunnen voeren. In 2027 moet het gebied hiervoor volledig op orde zijn.

Exploitatiekosten programma Watersystemen

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	17.903	17.731	172
Externe opbrengsten	-99	-143	44
Personeelskosten	9.780	9.298	482
Rente en afschrijving	7.768	7.637	131
Netto kosten programma Watersystemen	35.352	34.523	829

Toelichting programma Watersystemen externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (€ 172.000,- lager):

De september monitor laat een bijstelling zien van € 172.000,-. Hieronder worden de afwijkingen nader toegelicht.

- **Beheer en procesvoering gemalen en stuwen (€ 316.000 hoger)**
Prognoses voor energie vallen € 326.000,- hoger uit (+ € 72.000,- ten opzichte van de mei monitor). Dit is een gevolg van de gestegen netwerkkosten vanaf 2023. Deze forse stijging was bij de opstelling van de begroting 2023 nog niet bekend. Daarnaast is het budget voor onderhoud van de gemalen en de geautomatiseerde stuwen met - € 10.000,- bijgesteld.
- **Extra budget voor het technisch onderhoud (€ 85.000 hoger)**
Aanschaf noodmateriaal voor € 60.000,- welke benodigd is bij storing of uitval van frequentieomvormers van de pompen van poldergemalen. Van deze frequentieomvormers zijn geen of beperkt onderdelen te verkrijgen. Met de aanschaf van het noodmaterieel kan hierop worden overgeschakeld. Daarnaast is er een extra budget van € 25.000 opgenomen voor het verzinken van krooshekken zodat noodzakelijke vroegtijdige vervanging voorkomen wordt.
- **Aanleg cultuurhistorische duikers (€ 250.000,- lager)**
5 cultuur historische duikers staan op de planning om te worden gerenoveerd.

Momenteel worden de duikers bij de Hoofplaatseweg en bij de Sluis Stavenisse aangepakt. Er wordt hiervoor een bedrag onttrokken uit de bestemmingsreserve van € 200.000 in plaats van de geplande € 450.000,-. Voor de aanpak van de resterende duikers maken we inzichtelijk wat nodig is om deze in de toekomst ook te renoveren.

- Extra kosten voor beheer (€ 75.000,- hoger)
Er zijn meer verdachte locaties in de baggergebieden in 2024. Hierdoor verwachten wij hogere onderzoekskosten in 2023 (€ 30.000,-). Daarnaast zijn er diverse niet begrote uitgaven voor onderhoud en afvoer van niet toepasbare baggerspecie naar een erkend verwerker (€ 44.000,-).
- Bijstelling budget maaien op basis van de actuele GWW index (€ 264.000,- lager).
- Bijstelling budget voor het baggeren van waterlopen (€ 37.000,- lager).
- Voor beleid en ondersteuning vallen de kosten per saldo lager uit (€ 97.000,- lager)
Het voorziene budget voor kennisontwikkeling KRW en Assetmanagement wordt niet volledig ingezet.

Externe baten (€ 44.000,- hoger):

- In 2023 is bagger ontvangen van een derde partij. Dit was in de begroting niet voorzien (+ € 38.000,-).
- Bijstelling van ontvangsten met € 6.000,- welke in de begroting niet waren voorzien. Dit betreft een schadevergoeding en te ontvangen bijdragen voor bemonstering.

Toelichting exploitatiekosten programma Watersystemen risico's en ontwikkelingen

Risico's:

- De beheer en onderhoudswerkzaamheden van de watersystemen zijn seizoensgebonden en vinden voor een groot deel plaats vanaf half augustus na de oogst van de gewassen en afhankelijk van de weersomstandigheden. Vooralnog worden de werkzaamheden conform planning uitgevoerd.
- Voor het onderhoud van beheer van stuwen is in het 1e kwartaal een opzet gemaakt voor een realistische onderhoudsplanung en zijn de eerste opdrachten reeds uitgezet. Verwachting is dat het betreffende budget dit jaar volledig wordt ingezet.
- De laatste maanden is te zien dat in de offertes voor het technisch onderhoud en materialen hogere prijzen worden opgevoerd dan gelijke offertes van circa 4 maanden eerder. Dit betreft ongeveer een prijsstijging van 7%. Er moet nog afgewacht worden hoe zich dat in de loop van het jaar verder ontwikkelt.

Ontwikkelingen:

- Afgelopen periode is, ook door het waterschap, gewerkt aan de opgave vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) waar de provincies verantwoordelijk voor zijn. Vanuit het waterschap wordt (gebieds)kennis ingebracht. Vervolgens wordt gezien

wat de mogelijke consequenties zijn bij uitvoering van de maatregelen. Onduidelijk is nog of dit gevolgen heeft voor onze meerjarenplanning.

Toelichting personeelslasten programma Watersystemen

Personeelslasten (€ 482.000,- lager):

- Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat begrote formatieplaatsen pas in de loop van het jaar zijn ingevuld. Hiertegenover staan deels extra kosten voor inhuur.

Toelichting personeelslasten programma Watersystemen risico's en ontwikkelingen

Voor beleid en ondersteuning zijn nog niet alle formatieplaatsen ingevuld. De verwachting is dat we in de loop van het jaar meer zicht krijgen op de invulling van de openstaande formatieplaatsen. Het is nog niet helder of dit consequenties heeft voor andere budgetten.

Toelichting rente en afschrijving programma Watersystemen

Rente en afschrijving (€ 131.000,- lager):

- Hiervan wordt € 99.000,- verklaard door een lagere omslagrente en € 32.000,- door lagere afschrijving, Project PRJ1153I Revisie pompinstallatie gemaal Hellewoud werd bij nader inzien nog niet afgerond, waardoor de afschrijving één jaar later aanvangt.

Investerings Programma Watersystemen

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	
2 programma watersystemen												
Voorlopig financieel afgerond												
PRJ1431A	Baggeren Vinkenisse-en Bathsekreek17	12-19	12-19		1.900		1.900	1.141		1.141		15
PRJ1431B	Baggeren Domburgse watergang '17	12-19	12-19		1.250		1.250	1.129		1.129		10
PRJ1431C	Baggeren het Koegat '17	12-19	12-19		1.000		1.000	745		745		3
PRJ1456A	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2021	12-22	12-22		1.500		1.500	1.512		1.512		
totaal voorlopig financieel afgerond					5.650		5.650	4.527		4.527		28
Onderhanden investeringen												
PRJ1034	PWO WB21/KRW/GGO 14-19	08-23	08-23		2.058		2.058	1.667		1.667		
PRJ1088	Gemaal Zoetendijk Oud-Vossemeer	10-24	08-24		3.153	-774	2.379	3.153	-774	2.379	1.343	606
PRJ1129	Gemaal de Poel,capaciteitsvergroting	12-23	06-24		9.170	-3.350	5.820	8.168	-3.349	4.818	2.699	3.174
PRJ1153I	Revisie pompinstallatie gm Hellewoud	09-22			950		950	927		927		10
PRJ1153J	Gemaal de Luyster	07-22			400		400	400		400	275	320
PRJ1153N	Krooshekreiniger pg Oosterland	12-22	12-23		275		275	275		275	200	273
PRJ1153O	Krooshekreiniger pg Postweg	03-23	12-23		300		300	299		299	225	280
PRJ1168C	Kruispolder-voorbereiding	12-23	12-23		2.965	-287	2.678	2.965	-287	2.678	60	522
PRJ1168D	Kruispolder visp stuw Dreefken	12-24	12-24		250	-90	160	770	-263	507	30	15
PRJ1443	OAS-Wschouwen maatr watersyst fase B	12-27	12-27		1.323		1.323					
PRJ1453	Gemaal Waarde		06-24		1.225		1.225	1.225		1.225	300	200
PRJ1455	Gemaal Spanjaardweg winter Braakman	10-24	09-24		2.279	-504	1.775	2.279	-504	1.775	913	466
PRJ1456B	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2022	12-23	12-23		1.725		1.725	1.725		1.725	725	915
PRJ1456C	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2023	12-24	12-24		1.725		1.725	1.725		1.725	1.000	725
PRJ1458A	Uitv WB21/KRW/GGOR Oude Haven	12-23	10-23		350		350	278	-250	28		6
PRJ1459	Baggeren uitwat. kanaal Cadzand	12-22	05-23		9.900	-1.100	8.800	10.076	-1.213	8.863	340	517
PRJ1459A	Baggeren Stierskreek	12-21	11-21		5.295	-746	4.549	2.567	-746	1.821		50
PRJ1472	Uitvoering WB-21/KRW/GGOR 2021	12-23	12-23		1.250		1.250	1.005		1.005	350	194
PRJ1491A	Bag. Smedek.brugge Kreek		12-25		1.177	-25	1.152	1.177	-25	1.152	25	355
PRJ1491B	Baggeren grote wateren Bonte Kof	12-24	12-24		1.247		1.247	1.246		1.246	180	951
PRJ1492	Uitv.WB-21/KRW/GGOR 2022	12-24	12-24		1.250		1.250	1.007		1.007	750	356
PRJ1498A	Verv.best.techn.inst. Opmal 21	06-23	06-23		500		500	293		293	10	16
PRJ1504	Uitvoer.stedelijke waterplannen 2021	12-23	12-24		302		302	309		309	218	30
PRJ1532A	Vispassages voorbereidingskrediet	12-23			636		636	636		636	426	60

Monitor september 2023

totaal onderhanden investeringen				49.705	-6.876	42.829	44.171	-7.411	36.760	10.069	10.041
(Intern) in voorbereiding											
PRJ1098A	Vispassage gemaal van Borssele	12-24					625		625		
PRJ1153P	Renovatie poldergemaal Baarland		50				382		382		25
PRJ1153Q	Renovatie poldergemaal Coudorpe		50				534		534		25
PRJ1153R	Poldergemaal Quarlespolder		50				835		835		25
PRJ1153S	Renovatie Poldergemaal Zuidwatering	12-24					1.153		1.153		1
PRJ1153T	Renovatie Poldergemaal Kadijk						730		730		
PRJ1153U	vervangen FO pg Cadzand						325		325		10
PRJ1153X	Renovatie pg Joh. Glerum						1.550		1.550		
PRJ1167A	Vispassage gemaal Lovenpolder	12-24					1.255	-429	826		2
PRJ1168E	Kruispolder-uitvoer	12-25					4.346	-1.149	3.197	1.330	100
PRJ1168F	Gemaal Walsoorden	07-27	45				6.003		6.003	250	250
PRJ1170B	Klimaatrobuust management (Moervaart/Zuidleden en Zwarte Sluis)	11-25	129				3.005	-1.059	1.946	100	98
PRJ1391	BOB Zeeuws Vlaanderen						3.201	-1.600	1.601		
PRJ1434	Baggeren grote wateren v.a. 2027						29.401		29.401		
PRJ1491	Bag. Sint Kruiskreek	12-27	250				5.370		5.370	25	200
PRJ1491C	Bag. Boschkreek De Sluis	12-25					1.961		1.961	25	25
PRJ1493	Baggeren grote wateren 2025										
PRJ1498B	Verv.best.techn.inst. Opmal 24	06-23					50		50		
PRJ1506	Uitvoering SWO Heikant 2023	12-24					151		151	148	35
PRJ1508A	Uitvoering SWO Vogelw Bresk.H.pl	12-24	35				563		563		60
PRJ1508B	SWO Axel en Kortgene	12-25	25				202		202		10
PRJ1509	Bijdrage stedelijke waterplan 2023ev						2.500		2.500		
PRJ1519A	Uitvoering gemaal Othene	09-26					10.010	-1.249	8.761	130	40
PRJ1532	Vispassage De Luyster	12-24					626		626		
PRJ1549	Hergebruik effluent Deltapgr. Zoetw	12-27					1.300	-300	1.000	217	
PRJ1560	Restauratie duikers Buthdijk (Axel)		60				485		485	25	45
totaal (intern) in voorbereiding			694				76.562	-5.786	70.776	2.250	951
Totaal programma watersystemen			694	55.355	-6.876	48.479	125.261	-13.197	112.064	12.319	11.019

Toelichting investeringen programma Watersystemen

Algemeen

Binnen het programma Watersystemen zijn er per eind augustus 28 projecten onderhanden, waarvan 4 projecten inmiddels technisch en financieel zijn afgerond. Momenteel zijn 26 projecten in de voorbereidingsfase waarbij voor 9 projecten een algemeen voorbereidingskrediet is aangevraagd.

De geprognosticeerde bestedingen komen in 2023 € 1,3 miljoen lager uit ten opzichte van de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de liquiditeitsplanning van een aantal projecten is aangepast. Dit betreft bijvoorbeeld project Kruispolder, welke is aangepast ten gevolge van de scopewijziging en de projecten Gemaal Zoetendijk-Oud-Vossemeer en gemaal Spanjaardweg. Voor deze 2 projecten heeft recent de aanbesteding plaatsgevonden. Binnen programma Watersystemen lopen momenteel 7 projecten waarbij het project mede gefinancierd wordt middels subsidie.

De belangrijkste afwijkingen in tijd en geld worden hieronder toegelicht:

- Een 4-tal projecten binnen programma Watersystemen hebben een uitloop van meer dan 6 maanden op de oorspronkelijke einddatum. Dit betreft:
 - projecten Gemaal de Luyster (PRJ1153J), Krooshekreiniger poldergemaal Oosterland (PRJ1153N), Krooshekreiniger poldergemaal Postweg (PRJ1153O). Dit vanwege een intern capaciteitstekort. Dit is inmiddels opgelost, waarbij de verwachting is dat de projecten in 2023 technisch worden opgeleverd.
 - project uitvoer stedelijke waterplannen 2021. Hierbij is vertraging opgelopen ten gevolge van de grondaankoop.
- Daarnaast zijn er nog een 2-tal projecten welke de geplande einddatum overschrijden met een uitloop van minder dan 6 maanden. Dit betreffen de projecten:
 - Gemaal de Poel, waarbij een de uitvoeringsplanning is bijgesteld ten gevolge van een latere aanbesteding dan oorspronkelijk gepland.
 - Baggeren uitwateringskanaal Cadzand welke in de afrondende fase zit. Dit laatste project laat een geringe overschrijding zien van € 63.000,- (0,7%) ten opzichte van het verstrekte krediet.
- Voor project Kruispolder vispassage stuw Dreefken (PRJ1168D) wordt een overschrijding voorzien van > 10% en € 250.000,-. Het plaatsen van een nieuwe stuw wordt aan de scope toegevoegd. Hiervoor wordt een separaat AV voorstel opgesteld.
- Tot slot overschrijden nog een 2-tal projecten het krediet met een marge van < 10% van het verstrekte krediet en/of € 250.000,-. Dit betreffen de projecten Gemaal Spanjaardweg winter Braakman en het project Uitvoering stedelijke waterplannen 2021.

Ontwikkelingen

- Voor project PRJ1459 Baggeren uitwateringskanaal Cadzand is inmiddels het vaststellingsbesluit van de subsidie ontvangen. Het maximale subsidiebedrag is toegekend.

- Voor project Kruispolder vispassage stuw Dreefken (PRJ1168D) wordt een overschrijding voorzien van > 10% en € 250.000,-. Het plaatsen van een nieuwe stuw wordt aan de scope toegevoegd. Hiervoor wordt een separaat AV voorstel opgesteld.

Risico's

- Aandachtspunt blijft om voldoende voorbereidingstijd te reserveren voor grondverwerving. Dit speelt met name bij de SWO-projecten (Stedelijke Water Opgave) en de PWO-projecten (opgaven voor GGOR, WB21 en KRW om het watersysteem op orde te brengen tegen wateroverlast en voor juiste peilen en een goede waterkwaliteit). Dit kan al snel 1 tot 2 jaar vergen en is tot het moment van daadwerkelijke eigendomsoverdracht moeilijk te plannen.
- Waar in de planningen voor projecten tevens rekening mee moet worden gehouden is dat netwerkbeheerder Stedin heeft aangegeven dat voor het verleggen van kabels en leidingen er sprake is van veel vraag en een langlopende planning. Nu moet op basis van hun informatie voor de planning rekening worden gehouden met een termijn van minimaal 1,5 jaar tussen het moment van aanvraag en het daadwerkelijk verleggen van de kabels en leidingen.
- Het aantrekken van personele capaciteit voor de programmering en voorbereiding van nieuwe projecten blijkt gezien de arbeidsmarkt nog steeds moeilijk in te vullen en vraagt tijd. Dit zal nog niet zozeer effect hebben op de realisatiegraad in 2023 maar kan wel effect hebben op de projecten in de volgende jaren.

Kansen

- Het Interreg project Klimaatrobuust watermanagement (voorheen genaamd "Moervaart/Zuidleden en Zwarte Sluis") is een grensoverschrijdend project met de provincie Oost Vlaanderen, de Zwarte Sluispolder en Polder Moervaart Zuidlede. Dit project staat gepland voor uitvoer in de periode 2024-2026. Het doel van dit project is het klimaat robuust inrichten van het grensoverschrijdende watersysteem bij Othene en Langelede en de Poel en Vogelschorpolder. Daarnaast worden er beheers afspraken gemaakt. De doelstelling van dit project sluit aan bij de doelstellingen uit de Europese strategie voor aanpassing van klimaatverandering. Waarbij er onder meer wordt gestreefd om de gebiedsinrichting aan te passen aan de verwachte klimaatverandering, waardoor overstromingen en verdroging worden voorkomen en de kwetsbaarheid van het agrarisch achterland en de Natura 2000 gebieden wordt verminderd. De subsidie aanvraag is inmiddels goedgekeurd.
- In het kader van het Nationaal Strategisch Plan (opvolger POP regeling) is de verwachting dat er in april 2024 weer een openstelling komt om projecten in te dienen voor subsidie. Momenteel wordt de verkenning gedaan om, uitgaande van de voorwaarden van de subsidieregeling, te kijken of er kansen zijn om enkele projecten in te dienen.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- -

Investeringen

- Geen afwijkingen in de kredieten groter dan 10% en/of € 250.000,-.

Programma Wegen

Overzicht prestaties programma Wegen

Prestatie-indicator	Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022
Aantal geregistreerde verkeersdoden op waterschapswegen	0-4*	2	12
Vrijliggende fietspaden voldoen aan de verkeersveiligheidseisen m.b.t. breedte (%)	79%	77%	77%
80km-wegen ingericht volgens EHK (%)	100%	100%	100%
Percentage van de wegen waarvan de kwaliteit van de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor veiligheid	95%	95%	95%
Percentage van de wegen waarvan de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor comfort	95%	95%	95%
Percentage van de wegen waarvan de verharding voldoet aan de CROW-eisen voor aanzien	95%	94%	94%

Toelichting prestaties programma Wegen

De monitor van september 2023 laat zien dat de uitvoering van bovengenoemde prestaties, met de huidige capaciteit, conform planning verloopt. De vrijliggende fietspaden voldoen m.b.t. de breedte huidig voor 77% aan de verkeersveiligheidseisen. De doelstelling voor 2023 (79%) halen we dit jaar niet vanwege het feit dat het project "Verbreding fietspad Klaasses- en Werendijkseweg " is doorgeschoven naar 2024. Deze verschuiving was noodzakelijk om de werkzaamheden van de kabel- en leidingbeheerders in te passen in het project. De verwachting is dat we de doelstellingen die reeds geformuleerd zijn voor 2024 zullen behalen.

Door omgevingsfactoren zoals de vestiging van bedrijven en recreatievoorzieningen, aanscherping van richtlijnen en het veranderende klimaat (warmte en droogte zorgen voor schade aan verhardingen en funderingen) blijft ons werkveld constant in beweging. Ons waterschap houdt gewijzigde omstandigheden omtrent de veiligheid en betaalbaarheid voor onze burgers in de gaten en past zich waar mogelijk aan. Hierin zijn de kostenstijgingen echter niet onopgemerkt gebleven. Daar waar kan, streven we naar een eerlijke verdeling van kosten met de andere belanghebbenden. Tegelijkertijd hebben de kostenstijgingen voor 2023 een overschrijding veroorzaakt. Met de huidige bezetting is het daarbij een flinke uitdaging om alle noodzakelijke werkzaamheden goed en op tijd uit te voeren. Daar waar het gaat over het participeren in plannen van derden, het pro-actief investeren in nieuwe ontwikkelingen en de inzet omtrent overkoepelende thema's zien we huidig geen mogelijkheden om aanvullende werkzaamheden uit te voeren.

Asset- en datamanagement zullen toekomstig een grote rol gaan spelen in de risico-gestuurde aanpak van onze werkzaamheden. Het frequenter delen van data (met derden) is een ontwikkeling die opvolgend, mede gestuurd door de inwerkingtreding van de omgevingswet (DSO), binnen het waterschap wordt voorbereid. De uitwerkingen en implementatie van deze elementen vergen toekomstig een extra investering. Om aan te sluiten bij de veranderende omgeving en te streven naar een realistisch, haalbaar en betaalbaar wegennet is uitbreiding van de formatie binnen het programma wegen toekomstig gewenst. In 2024 zal hier een begin mee worden gemaakt op basis van de afspraken in het WBP.

Exploitatiekosten programma Wegen

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	23.339	24.158	-819
Externe opbrengsten	-18.644	-18.536	-108
Personeelskosten	4.668	4.485	183
Rente en afschrijving	2.703	2.666	37
Netto kosten programma wegen	12.066	12.773	-707

Toelichting programma Wegen externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (€ 820.000 hoger)

Het programma Wegen laat ten opzichte van de begroting een stijging van de externe kosten zien van € 820.000,-. Hieronder wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste verschillen.

- Klein onderhoud van wegen, wegbermen en beplantingen (€ 580.000,- hoger)
Voor het klein onderhoud van wegen, wegbermen en beplantingen hebben we in de monitor van mei 2023 reeds een overschrijding aangekondigd. De verwachting is dat het budget met in totaal € 580.000,- overschreden zal worden. De overschrijding is voornamelijk het gevolg van indexeringen van contractprijzen. Hierbij zijn de indexeringen hoger dan de bedragen waarmee in de begroting 2023 rekening is gehouden. Los van bovenstaande zien we, als gevolg van de klimaatverandering, dat de kosten voor het herstel van de droogteschades van wegen en fietspaden structureel stijgen.
- Onderzoekskosten groot onderhoud verhardingen en bermversteving (€ 300.000,- hoger). In algemene zin constateren we een stijging van de onderzoekskosten. Daarnaast is een deel van het groot onderhoud van verhardingen en bermen uit 2022 doorgeschoven naar 2023. Door het feit dat de kosten voor milieukundige onderzoeken en het graven van proefsleuven dit jaar een stuk hoger zijn geworden dan voorgaande jaren komt het totaal aan kosten voor verhardingen en bermverstevingen ook hoger uit.
- Onderhoud markeringen (€ 120.000,- hoger)
Er wordt circa €120.000,- meer uitgegeven aan markeringen. Inspecties hebben uitgewezen dat meer onderhoud aan de markeringen noodzakelijk was dan we in voorgaande jaren gewend waren. Er lijkt tegelijkertijd sprake van een eenmalige uitschieter en niet van een stijgende trend.
- Pilot maaien (€ 30.000,- hoger)
In de vorige monitor was de verwachting dat de bijkomende kosten voor de monitoring en analyse van de pilot in 2023 ongeveer € 60.000,- zou gaan kosten. Deze prognose is nu bijgesteld naar € 30.000,- Dit omdat een deel van de werkzaamheden voor de monitoring en analyse worden verricht door een inhuurmedewerker. De kosten verschuiven hierdoor deels van de externe kosten naar de personeelslasten.
- Onderhoud kunstwerken (€ 125.000 lager)
De kosten voor onderhoud van kunstwerken zijn lager als begroot. Dit als gevolg van het verschuiven van kosten naar de investeringen. De aanpak van de brug bij de

Havenweg te Ritthem was begroot in de exploitatie, maar blijkt achteraf gezien een investering te zijn. Voor de kosten van het onderhoud aan deze brug (€ 100.000,-) wordt nu een investeringskrediet aangevraagd waardoor de kosten in de exploitatie in 2023 lager zijn.

- Overdrachten wegen (€ 120.000 lager)
We verwachten dat de kosten voor wegenoverdrachten € 120.000,- lager zullen uitvallen dan begroot. Er staan 4 wegenoverdrachten en een ruil op de planning voor 2023. De gewenningsbijdragen die het waterschap aan de nieuwe beheerders moet betalen zullen lager uitvallen dan begroot. Daarnaast wordt ook nog een te ontvangen gewenningsbijdrage verwacht voor overname van enkele rotondes op Schouwen-Duiveland van Rijkswaterstaat. Deze laatste overdracht stond gepland voor 2022 maar wordt nu in 2023 gerealiseerd.

Voorgesteld wordt om het tekort bij de externe kosten (deels) te dekken via een onttrekking uit de algemene reserve. Via de 4e begrotingswijziging 2022 is vanuit het programma Wegen een bedrag van € 1.191.000,- aan de algemene reserve toegevoegd. Dit was het gevolg van een hoge indexering van de bijdrage uit het Wegenfonds over 2022. Begin dit jaar is na instemming van de AV reeds € 662.000,- onttrokken aan de reserve als dekking voor het tekort op het deklagenbestek 2023. Er wordt nu verzocht om het overige deel van €529.000,- nu te onttrekken aan de algemene reserve om de tekorten als gevolg van de prijsstijgingen bij het onderhoud van wegen op te vangen.

- Externe opbrengsten (€ 108.000 lager)
De definitieve indexering vanuit de Wet Herverdeling Wegenbeheer is voor 2023 lager dan begroot. In de begroting was rekening gehouden met het voorlopige indexcijfer van 3,9%. Het definitieve indexcijfer voor 2023 is in de circulaire vastgesteld op 3,1% waardoor de bijdrage € 108.000,- lager wordt.

Toelichting exploitatiekosten programma Wegen risico's en ontwikkelingen

Pilot maaien

- De pilot maaien wordt uitgevoerd bij de programma's Wegen, Watersystemen en Waterkeringen. Voor de uitvoeringskosten is in 2023 € 100.000,- begroot. Op het moment van schrijven zijn de maaiwerkzaamheden nog volop bezig en is nog niet duidelijk wat de totale uitvoeringskosten in 2023 zullen worden. De kosten voor uitvoering worden in 2023 nog volledig verantwoord op het programma Wegen. Vanaf 2024 zullen de uitvoeringskosten voor de pilot per programma verantwoord worden. De monitoring van de pilot zal ondergebracht worden bij de afdeling bedrijfsvoering.

Gladheidsbestrijding

- Afhankelijk van de weersomstandigheden in het najaar en het aantal uit te voeren acties is er een risico op overschrijding van het budget.

Toelichting personeelslasten programma Wegen

Personeelslasten (€ 183.000,- lager):

- Het voordeel wordt veroorzaakt doordat begrote formatieplaatsen nog niet waren ingevuld. Hiertegenover staan deels extra kosten voor inhuur. Momenteel zijn de formatieplaatsen bij het team Beheer en onderhoud Wegen ingevuld. De verwachting is dat de openstaande formatieplaats bij team Beleid en ondersteuning voor managementassistent in 2024 wordt ingevuld.

Toelichting personeelslasten programma Wegen risico's en ontwikkelingen

n.v.t.

Toelichting rente en afschrijving programma Wegen

Rente en afschrijving (€37.000,- lager):

- De rentekosten vallen € 37.000,- lager uit.
Er is een klein verschil van € 37.000,- in de rente die bij de begroting nog niet was voorzien.

Investerings Programma Wegen

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023			
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose		
3 programma wegen													
Voorlopig financieel afgerond													
PRJ1497A	Herinrichting Wijkhuijweg	06-21	05-21		573		573	548	-17	531			
PRJ1497B	Verbr.Bunkerpad en fietspad Zwaanweg	12-21	06-22		652		652	760	-283	476			
PRJ1497C	Verbreding fietspad Langendijk	12-22	10-22		519	-159	360	346	-121	225	10	8	
PRJ1497D	Gebiedsgerichte aanpak Borsele-Oost	12-22	04-23		459	-195	264	420	-195	225	-185	-30	
PRJ1500	Landbouwroute Kamperland	11-20	06-21		1.255	-686	569	1.150	-633	517		12	
totaal voorlopig financieel afgerond					3.458	-1.040	2.418	3.223	-1.249	1.974	-175	-10	
Onderhanden investeringen													
PRJ1299	Fietspad Roterij-Zuidijk(Dreischor)				1.100		1.100	3.473	-2.291	1.182	677	148	
PRJ1497K	Fietspad Zanddijk/GGA	12-25	12-25		650		650	650		650	400	400	
PRJ1525	Reconstructies wegen 2022	06-23	06-23		2.585		2.585	1.953		1.953			
PRJ1554	Reconstructies Wegen 2023				2.345		2.345	2.570		2.570	2.156	732	
totaal onderhanden investeringen					6.680		6.680	8.646	-2.291	6.355	3.233	1.280	
(Intern) in voorbereiding													
PRJ1462A	Reconstructie Vrijstraat Sas v. Gent			20				846	-534	312			
PRJ1497E	Verbr.fietspaden Klaasses- en Werend			145				2.817	-389	2.428	100	120	
PRJ1497F	Verbreding fietspad Doeleweg		12-25	110				1.174	-137	1.037	60	10	
PRJ1514B	Gr.onderhoud kunstwerken wegen 2025		12-25					600		600		25	
PRJ1555	Reconstructies Wegen 2024			45				2.793		2.793		242	
PRJ1573	Reconstructies wegen 2025							2.740		2.740			
PRJ1514D	Gr.onderhoud kunstwerken wegen 2023		10-23					100		100		95	
totaal intern in voorbereiding					320			11.069	-1.060	10.009	160	492	
Totaal programma wegen					320	10.138	-1.040	9.098	22.938	-4.600	18.338	3.218	1.762

Toelichting investeringen programma Wegen

Algemeen

Binnen het programma Wegen zijn 5 projecten voorlopig financieel afgerond. Deze projecten zijn technisch afgerond en kunnen als gevolg van de afrekening van de subsidie nog niet definitief financieel worden afgerond. Naar verwachting zullen eind 2023 de projecten definitief financieel worden afgerond.

De geplande bestedingen voor de investeringen 2023 in het programma wegen komen ongeveer €1.450.000,- lager uit. De belangrijkste oorzaak hiervan is het project PRJ1554 Reconstructies 2023. Door extra flora & fauna onderzoeken in verband met de aanwezigheid van boomwortels op de locaties Annavosdijk/Oudelandsedijk heeft het project vertraging opgelopen. De uitvoering van dit deelproject wordt deels verschoven naar 2024. Hierdoor wordt ook een groot deel van de bestedingen van dit project (ongeveer € 1.400.000,-) verschoven naar 2024. De technische afronding verschuift als gevolg van de vertraging met 6 maanden van december 2023 naar juni 2024. Tevens is de verwachting dat het krediet met € 225.000,- overschreden gaat worden. Omdat deze overschrijding binnen de 10% van het netto krediet blijft is geen aanvraag voor aanvullend krediet nodig.

Bij project PRJ1299 Fietspad Roterij-Zuidijk(Dreischor) is op moment van schrijven een AV-krediet verstrekt voor de voorbereidingen. In de kolommen Prognose totaal investeringen zijn de totale projectkosten en subsidies tot en met de uitvoering opgenomen. In het 4e kwartaal van 2023 wordt aan de AV een uitvoeringskrediet gevraagd. De prognose van de netto besteding in 2023 is lager dan begroot door toegekende subsidies voor het project. Bij het opstellen van de begroting waren hiervoor nog geen subsidiebeschikkingen ontvangen.

Ontwikkelingen

Vanwege het tijdig kunnen opstarten van grondverwerving, subsidietrajecten en verleggen van kabels en leidingen is het belangrijk dat tijdig met de voorbereidingen van de projecten wordt gestart. We hebben hier afgelopen 2 jaar een paar mooie stappen gezet door op basis van de meerjaren programmering eerder startdocumenten op te stellen en over te dragen van de afdeling Wegen naar de afdeling Projecten.. Dit betekent wel dat we eerder zicht moeten hebben/krijgen op de scope en verder vooruit moeten denken. Enkele projecten hebben al laten zien dat dit mogelijk is en voordelen oplevert.

Risico's

Kabel en leidingbeheerders geven aan langere doorlooptijden te moeten hanteren voor het verleggen van kabels en leidingen. Er is nu sprake van 1,5-2 jaar doorlooptijd en dit vormt een risico als het gaat om de doorlooptijd van onze eigen projecten. Dit versterkt de noodzaak om tijdig met de voorbereiding van nieuwe projecten te starten. Ook de doorlooptijd bij grondverwerving is en blijft een risico binnen de projectplanningen.

Kansen

Geen bijzonderheden te melden.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- Voorstel om uit de algemene reserve een bedrag van € 529.000,- te onttrekken voor dekking van het tekort op onderhoud aan verhardingen, bermen en beplantingen via de 4e begrotingswijziging 2023.

Investeringsen

- Geen afwijkingen in de kredieten groter dan 10% en/of € 250.000,-.

Programma Afvalwaterketen

Overzicht prestaties programma Afvalwaterketen

Prestatie-indicator	Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022
Rioolgemalen voldoen aan de afnameverplichting (%)*	98%	NNB	97,7%
Lozingen per jaar via overstorten door falen van het afvalwatersysteem	0	10	11
Zuiveringen voldoen aan de lozingseisen (%)	100%	98,3%	99,1%

* Wordt aan het eind van het jaar bepaald.

Toelichting prestaties programma Afvalwaterketen

Algemeen:

De haalbaarheid van de prestaties van afvalwaterketen staat onder druk vanwege problemen met betrekking tot personele capaciteit. Hierin spelen niet-ingevulde vacatures een rol en ook de benodigde inzet voor de afdeling projecten. Door de afdeling projecten wordt nog een stevig beroep gedaan op medewerkers van de afvalwaterketen. In het kader van het doorontwikkelen van de organisatie, het uniformeren van de werkwijze projectrealisatie, en het realiseren van een personele bezetting die past bij de opgave wordt in overleg gezien welke stappen hierin nodig zijn. Dit geldt voor Met name ook als het gaat over de personele bezetting en benodigde deskundigheid bij zowel de afdeling afvalwaterketen als de afdeling projecten zelf.

Vertraging in het realiseren van projecten is niet wenselijk vanwege de impact die dit heeft op de beheer en onderhoud werkzaamheden, en dus op de staat van de assets. Om de ambities en prestaties van onze zuiveringstaken zoveel als mogelijk te kunnen realiseren vindt inhuur plaats (vanwege o.a. verlof, ziekte, vergrijzing). De procesoperators worden hierdoor ontlast. Op die manier worden in ieder geval de wettelijke zuiveringstaken uitgevoerd. De samenwerking op het gebied van gemalenbeheer met de gemeente Middelburg vraagt nog steeds extra aandacht vanwege de invulling van de noodzakelijke capaciteit.

Met name uit het afgelopen jaar blijkt dat binnen afvalwaterketen in de toekomst rekening gehouden moet worden met: schaarste van grondstoffen, levertijden van materialen, inflatie, stijging van loonkosten en prijzen (bijvoorbeeld chemicaliën) en capaciteitsproblemen.

Toelichting afwijking op prestatie-indicatoren:

- Rioolgemalen voldoen aan de afnameverplichting (%)
Omdat alle gemalen één keer per jaar worden gemeten kan deze PI pas in de loop van 2023 vastgesteld worden.
- Lozingen per jaar via overstorten door falen van het afvalwatersysteem
Er hebben 11 lozingen plaatsgevonden waarvan 1 door een leidingbreuk en de andere waren handmatige uitzettingen tijdens werkzaamheden.
- Zuiveringen voldoen aan de lozingseisen (%)
Vanwege de renovatie van de rwzi Retrenchement heeft de installatie niet optimaal kunnen functioneren.

Exploitatiekosten programma Afvalwaterketen

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	13.370	14.296	-926
Externe opbrengsten	-1.316	-1.295	-21
Personeelskosten	6.975	6.641	334
Rente en afschrijving	10.090	9.979	111
Netto kosten programma Afvalwaterketen	29.119	29.621	-502

Toelichting programma Afvalwaterketen externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (€ 926.000,- hoger)

De eerste monitor 2023 laat een verwachte stijging van externe kosten zien van € 926.000,-. Hieronder worden de verschillen nader toegelicht.

- onderhoud programma afvalwaterketen (€ 482.000,- hoger)
 Technisch onderhoud € 100.000,- hoger door niet voorziene noodzakelijke aanpassingen door klachten/regelgeving, € 100.000,- hogere kosten in verband met vervangen gasmotoren. In oorspronkelijke begroting hiervoor een te laag budget meegenomen.;
 Onderhoud installaties € 173.000,- hoger door storingen en tegenvallers bij onderhoud zijn meer materialen aangekocht om rioolgemalen in bedrijf te houden en vertoonde Rioolgemaal Oesterputten Terneuzen meer slijtage dan verwacht en onverwachte schoonmaakwerkzaamheden kelder Cadzand-Bad;
 Bij onderhoud zuiveringen € 109.000,- hoger door een aantal grotere storingen waaronder een voortstuwer en aandrijfbak;
- onderhoud gemeente Middelburg (€ 278.000,- hoger)
 In begroting 2023 is uitgegaan van vervulling vacature onderhoud gemalen met de gemeente Middelburg. De verwachting is nu externe kosten in 2023 zowel voor regulier werk als voor storingen (Hiertegenover staan lagere personeelslasten die bespaard worden door het niet invullen van de vacature ad € 77.000,- en hogere baten ad € 65.000,- i.v.m. doorberekening aan de gemeente Middelburg.);
- afzet slib (€ 204.000,- lager)
 Op basis van 2e kwartaalrapportage SNB en begrotingstarief 2023 SNB zijn de kosten € 204.000,- lager dan begroot door toetreding nieuwe deelnemers eind 2022 worden de kosten over meer partijen verdeeld;
- beleid, planontwikkeling en ondersteuning (€ 70.000 hoger)
 Het opstellen van een beleidsnota voor de afdeling afvalwaterketen (€ 93.000,- hoger), nieuw contract reinigingen en inspecties transportstelsels (€ 20.000,- hoger), de verwachting meer uitgaven(€ 53.000,-) aan adviezen voor toekomstvisie MBR Terneuzen en aanpassingen aan het onderhoudsbeheersysteem, vanuit het rijk is aangegeven dat minder Covid bemonstering nodig is hierdoor € 105.000,- lagere kosten dan begroot;
- chemicaliën (€ 77.000,- hoger)
 Op basis marktontwikkeling tarieven zijn de kosten voor chemicaliën gestegen;

- energie (€ 119.000,- hoger)
Op basis prognoses elektriciteit 1-7-23 zijn de kosten bij zuiveringen gedaald maar installaties gestegen door meer regenval dan gemiddeld;
- transport slib (€ 29.000,- hoger)
Op basis de realisatie transporten 2023 zijn de transportkosten € 29.000 hoger. In de 1e monitor zijn op basis indexatie 2023, de transportkosten slib naar boven aangepast.
- belastingen (€ 43.000,- hoger)
Conform voorlopige aanslagen 2023 zijn belastingen naar boven aangepast;
- Afhaaksubsidie zal naar verwachting € 25.000,- hoger uitkomen op basis realiteit 2022. Het jaar 2023 is het laatste jaar van de overeenkomst en wordt niet verlengd.
- overige € 7.000,- hoger; saldering kleinere posten.

Externe baten: (€ 21.000,- lager)

Hieronder worden de verschillen nader toegelicht.

- € 113.000,- hoger door hogere doorberekening in verband met externe inhuur (moeilijk vervulbare vacture) zijn de externe baten hoger;
- € 120.000,- lager doordat het aantal Covid bemonstering per week is verlaagd;
- €1.000,- hoger doordat de inkomsten van Evides op RWZI Walcheren voor afzet slib met € 5.000,- naar beneden zijn aangepast aan de hand van de verwachte afzet en prijs 2023, op de RWZI Terneuzen is de verwachting + € 6.000,- hogere inkomsten voor afzet slib op basis van de realiteit 2023.
- € 15.000,- lager omdat bij de 2e monitor op basis van de realiteit 2023 enkele opbrengsten naar beneden zijn bijgesteld.

Toelichting exploitatiekosten programma Afvalwaterketen risico's en ontwikkelingen

- Met Ziekenhuis ZorgSaam Terneuzen zijn besprekingen gevoerd over een aan te leggen leiding om lozing vanuit het Pharmafilter op oppervlaktewater mogelijk te maken. Dit zal najaar 2023 bestuurlijk worden voorgelegd. Daarin zal een bijdrage in de kosten worden gevraagd van circa € 73.000,-. De leiding wordt eigendom van Gemeente en zij zullen ook het toekomstig onderhoud doen, circa € 15.000,- per jaar.

Toelichting personeelslasten programma Afvalwaterketen

Personeelslasten (€ 334.000,- lager):

- Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt doordat begrote formatieplaatsen nog niet zijn ingevuld. Hiertegenover staan deels extra kosten voor inhuur.

Toelichting personeelslasten programma Afvalwaterketen risico's en ontwikkelingen

De komende periode zal gebruikt worden om inzicht in de formatie te krijgen (o.a. beheer, onderhoud, proces, voorbereiding projecten, data 'op orde'). Er wordt in beeld gebracht wat nu benodigd is maar wat gezien de toekomstige ontwikkelingen benodigd zal zijn. Hier zit een duidelijke link naar de op te stellen beleidsnota voor afvalwaterketen in 2023.

Bij het invullen van vacatures valt op dat het moeilijk is om geschikte kandidaten te vinden vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Het inspelen op de arbeidsmarkt zal een uitdaging worden: afvalwaterketen zal extra moeite moeten doen om medewerkers binnen te halen én te houden.

Met het geld van vacatures die niet ingevuld zijn wordt o.a. getracht om een persoon in te huren die een aantal (noodzakelijke) klussen/kleine projecten oppakt en zal afronden in 2023. Op die manier vindt er een verandering en optimalisatie van werkwijzen plaats. Werkwijzen worden efficiënter en afvalwaterketen staat gesteld voor de toekomst om met de nieuwe opgaven aan de slag te gaan.

Toelichting rente en afschrijving programma Afvalwaterketen

De kapitaallasten zijn €111.000,- lager dan begroot bestaande uit:

- Lagere omslagrente ad € 114.000,- en kleine verschillen in afschrijving van € 3.000,- hoger.

Investerings Programma Afvalwaterketen

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	
4 programma afvalwaterketen												
Voorlopig financieel afgerond												
PRJ1223A	Renovatie rg Zierikzee	09-20	09-21		1.910		1.910	1.870		1.870		3
PRJ1571	Grond rg Krabbendijke, Frisostraat	03-23			14		14	14		14		14
totaal voorlopig financieel afgerond					1.924		1.924	1.884		1.884		17
Onderhanden investeringen												
PRJ1187B	Relinen vrijverval hulst/Westd/Koew.		12-27		3.400		3.400	3.400		3.400		
PRJ1187D	Relinen afvalwaterleidingen perc 2SD		12-27		5.950		5.950	5.950		5.950		
PRJ1223O	Ombouw rioolgemaal Borssele	12-23	06-23		790		790	796		796	713	600
PRJ1223P	Ombouw rioolgemaal Wilhelminadorp	12-23	03-23		530		530	448		448	388	265
PRJ1223Q	Renovatie rg Arnemuiden	12-22	11-23		1.070		1.070	1.117		1.117	845	861
PRJ1223R	Renovatie rg Oost-Souburg	12-23	12-23		1.869		1.869	1.451		1.451	1.556	1.256
PRJ1223S	Renovatie rg Rilland	12-23	06-23		829		829	911		911	722	722
PRJ1223T	Renovatie rg Goes		01-25		3.550		3.550	3.550		3.550		100
PRJ1233I	Prakt.onderz SVI-beheersing rwzi Tnz	07-21	06-23		350		350	372		372	370	235
PRJ1233K	Rwzi Verseput, renovatie E/W	11-23	06-24		8.100		8.100	8.073		8.073	5.000	4.700
PRJ1233L	Brandmeldinstal. rwzi TER+WAL+WAP	12-23	12-23		900		900	778		778	450	650
PRJ1234A	Rwzi WA-polder, verv.E-instal + fakk	06-24	03-25		2.500		2.500	2.507		2.507	1.450	250
PRJ1241	OAS maatregel Westerschouwen	12-22	11-23		1.575		1.575	1.658		1.658	1.000	1.450
PRJ1241A	Groot ond. RWZI Westerschouwen	10-20	08-21		5.700		5.700	5.711	-5	5.706		
PRJ1245	Rwzi Retranchement, uitbreiding hydr	05-23	05-23		13.376		13.376	12.877		12.877	4.570	3.138
PRJ1496	Bijdrage Phario	12-23	12-21		685		685	600		600		
PRJ1496A	Phario Fase A (aanvullend krediet)	07-23			61		61	61		61		
PRJ1521A	Relinen afvalwaterleidingen perc 1SD	11-23	12-23		2.003		2.003	1.906		1.906	103	200
PRJ1521B	Relinen afvalwaterleidingen perc 2ZV	11-23	12-23		7.378	-2.400	4.978	6.824	-2.526	4.298	2.646	2.969
PRJ1521C	Relinen afvalwaterleidingen perc 2Te		12-27		1.048	-679	369	1.050	-434	616		
PRJ1522	Aanleg zonnepanelen zuiveringen	12-21	10-22		5.263		5.263	4.745		4.745		
PRJ1562H	Windketel Waterpark Veerse Meer	12-23	12-27		250		250	250		250	250	
PRJ1572	Afdekken slibbuffers W'schouwen Vers	06-23	12-23		500		500	525		525	500	500
PRJ1244	Renovatie RWZI Hulst		10-26		850		850	16.000		16.000		75
PRJ1543D	Relinen vrijverval overdracht Tern.		12-27		700		700	700		700		
totaal onderhanden investeringen					69.227	-3.079	66.148	82.261	-2.965	79.296	20.564	17.971

Monitor september 2023

(Intern) in voorbereiding												
PRJ1187A	Aanp. vrijvervalstelsel Westerschouw		12-27	60				67		67		60
PRJ1233P	Groot onderhoud gashouder rwzi Wal		08-24					300		300	20	20
PRJ1541	Verduurzamen bijgebouw rwzi WAL/WAP		12-24	60				350		350		65
PRJ1543A	Renovatie rg Magrette		12-24	20				500		500		50
PRJ1543B	Renovatie rg Zuiddorpe Hoofdweg Zuid		12-24	25				300		300		50
PRJ1543C	Renovatie rg Axel, Justaasweg		12-24	20				320		320		25
PRJ1562	Aanpassing/vervanging rg's							25.210		25.210		
PRJ1562A	Renovatie rg Stavenisse		06-26	50				708		708		15
PRJ1562B	Renovatie rg Kwadendamme		06-25	60				720		720		45
PRJ1562C	Renovatie rg Kruiningen, Groeneweg		06-24	55				810		810		51
PRJ1562D	Renov. rg Bruinisse, Molenweg/Wilma		07-25	100				1.250		1.250		59
PRJ1562E	Renovatie rg Philippine		09-24	40				965		965		65
PRJ1562F	Renovatie rg Paal		01-30					350		350		
PRJ1562G	Renovatie rg Koewacht, Klapstraat		06-25	65				830		830		39
PRJ1562I	Renovatie rg Waarde		06-25	50				870		870		15
PRJ1562J	Renovatie rg Sirjansland		08-26					875		875		5
PRJ1562K	Renovatie rg Ellewoutsdijk		06-25	45				678		678		30
PRJ1562L	Renovatie rg Scherpenisse							580		580		
PRJ1562M	Renovatie rg Wissenkerke							540		540		
PRJ1562O	Renovatie rg Ouwerkerk							570		570		
PRJ1562P	Renovatie rg Clinge							420		420		
PRJ1562T	coat kelder rg Sluiskil, Krt blikstr							100		100		
				650				37.313		37.313	20	594
Totaal programma afvalwaterketen				650	71.151	-3.079	68.072	121.458	-2.965	118.493	20.584	18.582

Toelichting investeringen programma Afvalwaterketen

Algemeen:

Binnen het programma Afvalwaterketen zijn in deze 2e bestuursmonitor 2023, 2 project (PRJ1223A Renovatie rioolgemaal Zierikzee/aankoop grond rg Krabendijke) afgerond, 25 projecten waarvoor een AV-krediet is verstrekt, zijn onderhanden en 22 projecten zijn in de voorbereidingsfase.

Het totale investeringsvolume programma Afvalwaterketen 2023 is in de 2e bestuursmonitor geprognosticeerd op bijna € 18,6 mln. In de 2e periode zijn enkele projecten in tijd/geld naar achter geschoven: PRJ1233K RWZI Verseput, renovatie E/W, PRJ1233L Brandmeldinstallatie RWZI's Terneuzen + Walcheren + Willem Annapolder. Een paar projecten komen naar verwachting lager uit dan het beschikbare krediet: PRJ1223P rioolgemaal Wilhelminadorp en PRJ1223R rioolgemaal Oost Souburg samen € 423.000,-.

Ontwikkelingen/kansen:

- PRJ1223T Renovatie rioolgemaal Goes
In de Algemene Vergadering van 6 juli 2023 is het uitvoeringskrediet voor de renovatie van rioolgemaal Goes ter beschikking gesteld voor in totaal € 3.550.000,- . Als gevolg van de Corona-periode en de oorlog in Oekraïne is de productie van equipment en levertijden onzeker. Bewust is er daarom voor gekozen om niet te wachten tot het vaststellen van de begroting 2024 maar om vooruitlopend te vragen het uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen zodat de aanbesteding tijdig opgestart kan worden;
- PRJ1187/PRJ 1521C/PRJ1543 Relinen 2024-2027
In de Algemene Vergadering van 6 juli 2023 is een uitvoeringskrediet relinen beschikbaar gesteld van in totaal € 11.098.000,-/€10.419.000,- (bruto/netto) voor renovatie vrijvervalstelsels in de gemeenten Terneuzen, Hulst en Schouwen-Duiveland in de periode 2024-2027. Het betreft één raamovereenkomst voor de projecten PRJ1187B/D, PRJ1521C en PRJ1543D zodat de aanbesteding hier kan worden gestart. De geprognosticeerde overschrijding op PRJ1521C zal gecompenseerd worden met het aflopende project PRJ1521B.
- PRJ1244 Voorbereidingskrediet Groot Onderhoud RWZI Hulst
In de Algemene Vergadering van 6 juli 2023 is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor het voorbereiden van het project Groot Onderhoud RWZI Hulst. Met dit aangevraagde voorbereidingskrediet worden in de ontwerpfase de benodigde maatregelen verder gespecificeerd. Uitvoering staat gepland voor 2024-2026. Hiervoor wordt separaat een krediet aangevraagd.
- PRJ1443A Verrekening Fase B OAS Westerschouwen
In 2024 wordt het convenant OAS Westerschouwen uit 2015 geactualiseerd op verzoek van de gemeente Schouwen-Duiveland. Voorstel zal zijn het moment van afrekening over uitgevoerde projecten van achteraf in 2028 te veranderen naar jaarlijks in verband met de fiscale eisen. In het najaar 2023 worden de financiële consequenties hiervan in beeld gebracht waarna eind 2023/begin 2024 dit bestuurlijk voorgelegd wordt.

De belangrijkste afwijkingen in tijd worden hieronder toegelicht:

- PRJ1223Q rg Arnemuiden: de geplande technische afronding is verschoven van 2022-12 naar 2023-11
De geplande technische afronding loopt uit met 10 maanden. Dit project is door een andere projectleider opgestart/voorbereid. Deze projectleider is met pensioen gegaan (ten tijde van de reorganisatie). Bij de overdracht is enige vertraging opgetreden die zich doorvertaalt in vertraging datum technische oplevering;
- PRJ12233I Prakt. onderzoek SVI-beheersing RWZI Terneuzen: de geplande technische afronding is verschoven van 2021-07 naar 2023-06
De geplande technische afronding liep eerst uit door geen personele capaciteit en vervolgens door vertraging in de licentieverlening aan de aannemer en vertraging in de levering van de pompen;
- PRJ1233K RWZI Verseput: de geplande technische afronding verschuift van 2023-11 naar 2024-06
De aanbestedingen zijn succesvol verlopen en opdrachten zijn verleend. Op basis hiervan is de verwachting dat geplande technische afronding 7 maanden opschuift door vooral langere levertijden van materialen;
- PRJ1562H Windketel Veerse Meer: de geplande technische afronding verschuift voorlopig naar 2027
De windketel is pas nodig als waterpark Veerse meer aangesloten is, dit park moet nog gebouwd worden, nu nog te veel onduidelijkheden om windketel al te plaatsen. De investering is doorgeschoven naar 2027;
- PRJ1241 OAS maatregel Westerschouwen: de geplande technische afronding is verschoven van 2022-12 naar 2023-11
De geplande technische afronding loopt uit met 11 maanden. Dit project is door een andere projectleider opgestart/voorbereid. Deze projectleider is met pensioen gegaan (ten tijde van de reorganisatie). Bij de overdracht/vervangen is enige vertraging opgetreden die zich doorvertaalt in vertraging datum technische oplevering;
- PRJ1572 Afdekken slibbuffers Westerschouwen: de geplande technische afronding is verschoven van 2023-06 naar 2024-01
De verwachting is dat leveringstermijnen van diverse onderdelen ervoor kunnen zorgen dat een langere doorlooptijd van het project nodig is en daarom is de einddatum 6 maanden opgeschoven.

Risico's:

- Voor diverse onderdelen gelden nog steeds lange(re) levertijden waardoor vertraging in de uitvoering/planningen een risico blijft.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- -

Investeringen

- Geen afwijkingen in de kredieten groter dan 10% en/of € 250.000,-.

Programma Bestuur en Organisatie

Overzicht prestaties programma Bestuur en Organisatie

Prestatie-indicator		Doel begroting 2023	Realisatie monitor sept. 2023	Realisatie 31-12-2022	
Medewerkertevredenheid en -betrokkenheid*	7,5	7,5	NNB		
Ziekteverzuim (%)	4%	4%	5,30%	6,90%	
Tevredenheid over het klantcontact	7	7	NNB	7	
Vergunningaanvragen afgehandeld binnen de wettelijke termijn (%) **	98%	98%	78%	76%	
Bezwaren afgehandeld binnen de wettelijke termijn (%) **	98%	98%	100%	100%	
Digitalisering voldoet aan de Baseline Basis op Orde (%)	90%	90%	63%	35%	
Baseline informatieveiligheid Overheid geïmplementeerd (%)	90%	90%	40%	30%	
Medewerkertevredenheid over digitale werkomgeving *				7	
Medewerkertevredenheid over fysieke werkomgeving *				6,9	
Ongevallen met verzuim	0	0	0	0	
Investerings realiseerd binnen het oorspronkelijk verleende krediet (+max 10%)	90%	90%	NNB***	69%	
Investerings realiseerd binnen de oorspronkelijke planning (+max 6 maanden)	90%	90%	NNB***	61%	

* Dit is in betreffend jaar (nog) niet gemeten

** Prestatie-indicator gebaseerd op aanpassing in Evaluatie en actualisatie Strategienota 2019-2023

*** Wordt aan het eind van het jaar bepaald.

Toelichting prestaties programma Bestuur en Organisatie

In maart 2023 hebben de verkiezingen plaatsgevonden. Het Centraal Stembureau heeft op 23 maart de definitieve uitslag van de verkiezingen voor waterschap Scheldestromen vastgesteld en geconstateerd dat de verkiezingen eerlijk zijn verlopen. In 2019 was het opkomstpercentage 54,6%. Dit jaar is dat 57,7%. Met de lokale en landelijke communicatiecampagne is het waterschapswerk de afgelopen tijd erg zichtbaar gemaakt en zijn de verkiezingen onder de aandacht gebracht. De Open dag op kantoor Middelburg en de zuivering in Terneuzen was daar onderdeel van. Dat uit zich onder andere in een hoge opkomst, maar heeft naar verwachting ook in algemene zin bijgedragen aan de bekendheid met de taken van het waterschap.

Toelichting afwijking op prestatie-indicatoren

- Het landelijke medewerkertevredenheidsonderzoek vindt in oktober 2023 plaats. De tevredenheid van burgers over het schriftelijk klantcontact is het eerste kwartaal niet gemeten, omdat de software die voor de meting werd gebruikt niet meer wordt ondersteund en gezocht wordt naar een kwalitatieve meetmethode die meer informatie oplevert om de dienstverlening te verbeteren.
- In de jaarverslaggeving 2022 is geconstateerd dat veel ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening en informatieveiligheid toen geen doorgang konden vinden omdat plannen herijkt moesten worden en de vacatures voor benodigde menskracht lange tijd vacant waren. Voor informatievoorziening zijn de vacatures ingevuld, voor informatieveiligheid deels. Dat vertaalt zich terug in de prestaties. De prestatie voor de informatievoorziening (baseline basis op orde) is na stagnatie in de afgelopen jaren weer stijgende, met name op het gebied van data in de kernregistraties en de uitwisseling van gegevens met andere organisaties.

Voor informatieveiligheid is de stijging pas half 2023 ingezet. De plannen om aan de landelijke wetgeving en normen te voldoen zijn inmiddels herijkt. De implementatie zal naar verwachting een doorlooptijd hebben tot en met 2026. Belangrijkste maatregelen betroffen de afgelopen maanden het uitbreiden, updaten en testen van de beveiliging van software. De rest van 2023 (met doorloop in 2024) ligt de nadruk op contractmanagement op ICT-contracten, vernieuwen van de firewall, inzet van een ethisch hacker en externe auditor en uitbreiden van de beveiliging op telefoons en iPads.

- Met de inrichting van een servicedesk voor automatisering en facilitaire dienst in 2023 wordt gestreefd naar het verder verbeteren van de interne dienstverlening en zal tevens een stap worden gezet in de doelstelling voor informatieveiligheid.
- Er vindt volgens de landelijke planning in 2023 geen meting van de landelijke benchmark Vensters voor Bedrijfsvoering plaats waarmee de tevredenheid over de digitale en fysieke werkomgeving wordt gemeten.
- Voor het tijdig behandelen van vergunningaanvragen is in het eerste kwartaal van 2023 de stijgende lijn ingezet ten opzichte van 2022. Deze kon in de maanden daarna echter niet worden doorgezet. Dit als gevolg van openstaande vacatures (deels wel tijdelijk opgevuld met inhuur), minder beschikbare uren door ziekte en de inzet die nodig is ter voorbereiding op inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Beide factoren zullen de rest van 2023 van toepassing zijn. De afgelopen maanden zijn applicaties, verordeningen, sjablonen en samenwerkingsafspraken afgestemd op die nieuwe wetgeving. Bezwaren zijn alle binnen de wettelijke termijn afgehandeld.
- Het gemiddelde ziekteverzuim over de periode januari tot eind september is 4,6%. Dit percentage is dalende en wordt nog steeds voornamelijk veroorzaakt door het lang- en extra langdurig verzuim (dit betreft het ziekteverzuim van 6 weken of langer, samen 3,3%). Van dat langdurig ziekteverzuim is veruit het grootste deel vóór 2023 begonnen.

Exploitatiekosten programma Bestuur en organisatie

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023, inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	17.968	17.144	824
Externe opbrengsten	-3.944	-4.085	141
Personeelskosten	18.878	18.456	422
Rente en afschrijving	3.016	3.015	1
Netto kosten programma bestuur en organisatie	35.918	34.530	1.388

Toelichting programma Bestuur en Organisatie externe kosten & opbrengsten

Externe kosten (824.000 V)

- Organisatieontwikkeling (€ 189.000 V): Omdat de ambtelijke organisatie in een stabielere situatie is belandt, worden er in 2023 weinig kosten gemaakt voor organisatieadvies.

- Bestuur en ondersteuning (€ 201.000 V): In dit verkiezingsjaar was rekening gehouden met hogere kosten voor representatie en de vergadersoftware, in de praktijk valt dat mee. Contributies en bijdragen vallen lager uit, enerzijds omdat deze kritisch tegen het licht zijn gehouden, anderzijds omdat er eenmalig minder gebruik van een aantal platforms is gemaakt.
- Communicatie (€ 20.000 N): De aanbesteding van de nieuwe website is uitgevoerd, in het najaar gaat de nieuwe website online. De kosten vallen hoger uit, omdat de prijzen in de markt hoger lagen dan verwacht en ook kwaliteit is meegewogen bij de keuze van een leverancier. Aanvullend daarop waren de kosten voor de bijsluiter die is meegezonden met de aanslag waterschapsbelastingen niet begroot.
- De kosten voor beheer en onderhoud gebouwen zijn gestegen (€ 149.000 N), onder andere door: De stijging van energieprijzen heeft geleid tot kostenstijgingen voor de warmte-koudelevering voor kantoor Middelburg (Staat los van het energiecontract dat t/m 2024 vaste prijzen kent); de kosten van gasverbruik op steunpunten en kantoor Terneuzen zijn ook gestegen. Onvoorzien onderhoud aan de kantoren, waaronder vervanging van zonnepanelen en glas, en gestegen contractkosten voor de schoonmaak (als gevolg van stijging loonkosten) leiden ook tot hogere kosten. Tegenover de kostenstijgingen staat een lagere inschatting van de kosten voor divers onderhoud aan de hoofdkantoren en gebouwen dat onverminderd nodig is, maar waarschijnlijk pas in 2024 kan worden uitgevoerd. De kosten van catering zijn sinds de coronajaren wel weer gestegen, maar minder hard dan verwacht. Vanwege nieuwe Europese wetgeving mogen per 2024 geen wegwerpbekers meer worden gebruikt in kantoren en worden eind 2023 herbruikbare alternatieven aangeschaft.
- Wagenpark: De kosten voor het onderhoud en reparaties aan het wagenpark zijn voor de periode okt-dec lastig te voorspellen, maar in de eerste drie kwartalen hoefden minder kosten voor onderhoud, reparaties en aanpassingen gemaakt te worden dan begroot. Minder reparaties leidt ook tot minder tijdelijke huur van vervangende voertuigen (samen € 162.000 V).
- Automatisering (€ 402.000 V): Lagere onderhoudskosten waaronder de vervanging van diverse hardware (o.a. computers en beeldschermen). Dit was begroot in de exploitatie, maar geconcludeerd is dat dit via een investering zou moeten, zodat over de levensduur wordt afgeschreven. Voor de betreffende kosten wordt een (aanvullend) investeringskrediet aangevraagd en is de prognose voor de exploitatie naar beneden bijgesteld (€ 252.000 V).
- Gegevensbeheer (177.000 V): Er is vanuit de primaire taken minder behoefte aan landmeting dan begroot en er is meer geactiveerd op de investeringsprojecten . Door capaciteitsproblemen bij Zeeuws Archief zijn tevens een tweetal geplande projecten doorgeschoven naar 2024.
- De kosten voor de landelijke WOZ-bijdrage vallen lager uit dan begroot. In de begroting 2023 was nog geen rekening gehouden met het besluit de WOZ-bijdragen kosten voor de waterschappen te verlagen (€ 267.000,- V);
- Voor de bijdrage aan Sabewa is voorts rekening gehouden met hogere kosten voor de nog vast te stellen begrotingswijziging bij Sabewa (€ 416.000,- N)
- Hogere kosten voor taxaties (77.000 N), onder meer ten behoeve van de opstalverzekering en in verband met een geschil over erfpachtprijzen.

- Aanvankelijk waren voor enkele specifieke casussen hogere proces- en juridische advieskosten begroot. Nu deze deels door lijken te schuiven naar 2024, kan de prognose worden bijgesteld (€50.000 V);
- Voor de uitvoering van de verplichte audit van de Wet Politiegegevens (WPG) is bij de monitor van mei de prognose verhoogd, deze was niet eerder begroot (€ 20.000 N);
- Onvoorziene reparaties aan boot De Lemmer leiden tot hogere onderhoudskosten voor tractie (€ 23.000 N)
- Verhoging contributie het Waterschapshuis (€ 225.000 N) naar aanleiding van geactualiseerde begroting minus uitkering jaarrekeningresultaat van het Waterschapshuis over 2022 (€ 75.000 V)
- Telefonie: Op basis van een analyse van het mobiele telefonie en internetgebruik van 2022, is al bij de monitor van mei 2023 geconcludeerd dat het gebruik na opheffing van de Corona lock downs (waarin mensen veel thuiswerkten op de wifi) minder is gestegen dan werd verwacht (€ 150.000 V);
- Diverse kleinere afwijkingen (€ 81.000,-).

Personeelskosten:

- Nadat in de Corona jaren veel opleidingen en trainingen zijn uitgesteld of in beperkte vorm zijn doorgedaan (met een overschot op de opleidingsbudgetten als gevolg), is dit jaar een inhaalslag gemaakt op veel opleidingen. Een voorbeeld daarvan zijn de ARBO-opleidingen. Het begrote opleidingsbudget blijkt onvoldoende voor deze inhaalslag. Scheldestromen hecht er veel waarde aan dat medewerkers over actuele kennis beschikken en zich kunnen ontwikkelen om het waterschapswerk nu en in de toekomst goed uit te kunnen voeren. Nu er in de monitor een overschot op de personeelskosten is als gevolg van de krappe arbeidsmarkt, wordt een deel daarvan (max. €350.000) ingezet om in 2023 extra te investeren in de kennis en ontwikkeling van de huidige medewerkers en wordt aanvullend €150.000 gereserveerd in de vorm van een bestemmingsreserve voor 2024.

Externe opbrengsten (€ 141.000,- hoger)

- Toename van huurinkomsten door nieuwe huurder Zuidwestelijke Delta in kantoor Middelburg en afname in huurinkomsten Sabewa Zeeland door afname minder kantoorruimte (51.000 V).
- De opbrengst van verkoop van gronden is op basis van de realisatie tot nu toe en inschatting van aankomende transacties naar beneden bijgesteld (€100.000 N). Onzeker is of de grondtransactie in het kader van het project Kruispolder nog in 2023 of in 2024 zal passeren.
- De opbrengst van pacht, jacht en visrecht is hoger dan verwacht vanwege de hogere CPI-indexering en een groot nieuw afgesloten erfpachtcontract (€ 174.000,- V). Daar tegenover staan wel iets hogere kosten voor onder meer taxaties (zie kosten);

Toelichting exploitatiekosten programma Bestuur en Organisatie risico's en ontwikkelingen

- Door invulling van vacatures en afnemend ziekteverzuim, is de personele bezetting in de afgelopen maanden beter op sterkte gekomen. Binnen het programma Bestuur en Organisatie blijken name op het gebied van projecten, financiën en juridische zaken (incl. inkoop) vacatures nog lastig invulbaar. Dit is een risico voor het realiseren van het geplande werk en, met name, nieuwe ontwikkelingen. Tegelijkertijd duurt het even voor nieuwe medewerkers volledig ingewerkt en productief zijn. Waar nodig en mogelijk worden lastig invulbare vacatures tijdelijk met inhuur ingevuld. Ook vanwege lang openstaande vacatures hebben ontwikkelingen op het gebied van HRM vertraging opgelopen in de eerste helft van 2023, dankzij het invullen van vacatures kunnen diverse nieuwe ontwikkelingen op dat gebied nu weer worden opgepakt.
- De hoogte van de toevoeging aan de voorziening voor aangroei pensioen (oud) bestuurders wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. Deze is begroot op €140.000. Voor het bepalen pensioenaanspraken wordt de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente genomen die geldt voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar voor toekomstige pensioenen en de rente bij een looptijd van 10 jaar voor reeds ingegane pensioenen. De rente voor toekomstige pensioenen met een looptijd van 25 jaar was in 2022 2,472%. (2021 0,528%). Voor de reeds ingegane pensioenen een rekenrente in 2022 van 3,061% (was in 2021 0,162%). Een lagere rente in 2023 betekent een hogere toevoeging, een hogere rente in 2023 een lagere toevoeging (of vrijval).
- Voor informatievoorziening en informatieveiligheid staan nog veel werkzaamheden gepland voor het vierde kwartaal. De eigen bezetting staat, onder normale omstandigheden, voldoende gesteld voor de geplande maatregelen. Onzeker is nog of de markt ook tijdig kan leveren.
- Met het oog op de huidige invoeringsdatum van de Omgevingswet (1 januari 2024) is het aannemelijk dat er nog implementatiekosten gemaakt moeten gaan worden. Volgens de huidige verwachtingen kunnen die worden opgevangen binnen de bestaande budgetten.
- Al jaren neemt Rijkswaterstaat diensten van onze peilboot af voor Zeeland en de Zuid-Hollandse eilanden. Vanwege de Europese aanbestedingsregels is de kans groot dat RWS deze opdracht in de toekomst niet meer rechtstreeks aan het waterschap kan gunnen. Voor 2024 en verder is dat een risico van ongeveer €100.000 N minder inkomsten.
- Medio 2023 is de oude dienstverleningsovereenkomst met Sabewa Zeeland afgelopen. Onder deze overeenkomst valt de huur van kantoorruimte, evenals diverse diensten op het gebied van facilitair en automatisering. De gesprekken over de nieuwe dienstverleningsovereenkomst verlopen constructief en zitten in de afrondende fase. De nieuwe overeenkomst kan nog met terugwerkende kracht tot wijzigingen in de prognose voor 2023 leiden (positief of negatief).
- Het vastgestelde arbobeleid 2017-2021 was verlopen en is geactualiseerd, waarmee het arbobeleid weer voldoet aan de vigerende wet- en regelgeving en de arbocatalogi voor de waterschappen. Gebleken is dat er niet op alle onderdelen een uitwerking is voor het waterschap. Dit zal in de komende planperiode uitgewerkt moeten worden. Hiervoor is een

arbo-uitvoeringsplan 2023 - 2026 opgesteld. Voorgesteld voor de extra kosten een bestemmingsreserve van € 337.000,- te vormen.

Toelichting personeelslasten programma Bestuur en Organisatie

Personeelslasten (€ 422.000,- lager)

- Het voordeel op de personeelslasten wordt met name veroorzaakt door de vacatures die we hebben openstaan. Er zit vaak enkele maanden tussen het vertrek van de medewerker en het starten van de vervanger (mede door de krappe arbeidsmarkt). Door de krappe arbeidsmarkt staat een deel van de vacatures langer open dan gebruikelijk voordat een geschikte kandidaat zich aandient. Daarnaast is er een klein voordeel vanwege ontvangen compensatie zwangerschapsverlof en detachering van een medewerker.
- De grootste afwijking is er bij het team Personeel en Organisatie, waar een versterking van het team begroot is maar vacatures in de praktijk lang bleven open te staan. Het merendeel daarvan is/wordt in de tweede helft van 2023 ingevuld. En bij de afdeling projecten, waar formatieplaatsen voor het vormen van nieuwe IPM-teams voor het HWBP nog niet zijn ingevuld (een deel daarvan drukt op de exploitatie, een deel wordt geactiveerd op de investeringsprojecten).
- Ook bij team Juridische Zaken, Financiën de afdeling Projecten en team VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) zijn er meerdere formatieplaatsen die voor langere tijd niet ingevuld zijn. Bij het vertrek van medewerkers (vrijwillig of in verband met pensionering) duurt invulling van de formatieplaats relatief lang als gevolg van de krappe arbeidsmarkt.
- Tegenover de openstaande formatieplaatsen staan extra kosten voor inhuur, om het werk zo goed mogelijk doorgang te laten vinden.
- Nadat in de Corona jaren veel opleidingen en trainingen zijn uitgesteld of in beperkte vorm zijn doorgegaan (met een overschot op de opleidingsbudgetten als gevolg), is dit jaar een inhaalslag gemaakt op veel opleidingen. Een voorbeeld daarvan zijn de ARBO-opleidingen. Het begrote opleidingsbudget blijkt onvoldoende voor deze inhaalslag. Scheldestromen hecht er veel waarde aan dat medewerkers over actuele kennis beschikken en zich kunnen ontwikkelen om het waterschapswerk nu en in de toekomst goed uit te kunnen voeren. Nu er in de monitor een overschot op de personeelskosten is als gevolg van de krappe arbeidsmarkt, wordt een deel daarvan (max. €350.000) ingezet om in 2023 extra te investeren in de kennis en ontwikkeling van de huidige medewerkers en wordt aanvullend €150.000 gereserveerd in de vorm van een bestemmingsreserve voor 2024.

Toelichting personeelslasten programma Bestuur en Organisatie risico's en ontwikkelingen

-

Toelichting rente en afschrijving programma Bestuur en Organisatie

Rente en afschrijving (€ 1.000,- lager)

- De rentekosten vallen € 1.000,- lager uit.
Bij de prognose is rekening gehouden met minder rente dan begroot.

Investerings Programma Bestuur en Organisatie

bedragen x € 1.000

Project	Technisch gereed cf AV besluit	Planning techn. Gereed	Algemeen voorb. krediet	AV besluitvorming			Prognose totaal investering			Bestedingen 2023		
				AV-krediet bruto	AV-krediet subs/ bijdr	AV-krediet netto	Bruto	Subs	Netto	Begroot	Prognose	
5 programma bestuur en organisatie												
Voorlopig financieel afgerond												
PRJ1477	Aank./vervangen tractiemiddelen 2021	12-22	03-23		2.152		2.152	1.338		1.338		568
totaal voorlopig financieel afgerond					2.152		2.152	1.338		1.338		568
Onderhanden investeringen												
PRJ1338	Vervangen peilboot Meermin III	11-22	08-22		2.540		2.540	2.664		2.664		
PRJ1340B	Vloerbed. AV M'burg, buitenlocaties	09-23	09-23		115		115	115		115	115	115
PRJ1425	Hoofdk.Terneuzen, vervang cv-ketels	12-23	12-23		213		213	200		200		
PRJ1487A	Verduurz./recond.luchtbeh.kasten Mbu	12-23	06-23		160		160	160		160	160	102
PRJ1516	Aank./vervangen tractiemiddelen 2022	12-22	12-23		2.506	-308	2.198	1.242		1.242		1.166
PRJ1517	Tractiemiddelen 2023	12-23	12-23		896		896	800		800	841	800
PRJ1517A	Inruil tractiemiddelen 2023	12-23	12-23			-55	-55		-150	-150		-150
PRJ1545	Vervanging bedrijfsm (pc mob tabbl.)	12-23			1.000		1.000	1.250		1.250	600	600
totaal onderhanden investeringen					7.430	-363	7.067	6.431	-150	6.281	1.716	2.633
(Intern) in voorbereiding												
totaal (intern) in voorbereiding												
Totaal programma bestuur en organisatie					9.582	-363	9.219	7.769	-150	7.619	1.716	3.202

Toelichting investeringen programma Bestuur & organisatie

Algemeen

Binnen het programma Bestuur en Organisatie zijn in deze 2e bestuursmonitor 2023 8 projecten waarvoor een AV-krediet is verstrekt onderhanden. Eén project is financieel afgerond. De totale bestedingen in 2023 voor dit programma was begroot op € 1.716.000,-. De prognoses van de besteding is in deze 2e bestuursmonitor geprognosticeerd op € 3.202.000,-. De hogere besteding heeft te maken met de latere levering van de tractiemiddelen 2021 en 2022.

Toelichting op de afwijkingen

- PRJ1338 (Vervangen Peilboot Meermin III); Het project peilboot is technisch afgerond. De peilboot Meermin IV is inmiddels (februari 2023) gedoopt en in gebruik genomen. De laatste restpunten na de oplevering worden nog door de werf opgelost. De financiële afronding zal uiterlijk in december 2023 zijn. Het krediet bedroeg netto € 2.540.000,- en de netto eindprognose bedraagt € 2.665.00,- vrijwel gelijk aan de prognose in de vorige bestuursmonitor.
- PRJ1304B (Vloerbedekking): De verwachting is dat het project met een overschrijding van ongeveer 8% (€9.200,-) wordt afgerond. Dit wordt veroorzaakt door extra te vervangen vloerbedekking en afwerking, deels in het kader van de ARBO-veiligheid.
- PRJ1477 (Aankoop en vervanging tractie 2021): De tractiemiddelen vallen ruimschoots binnen de beschikbaar gestelde middelen. Er is sprake van een onderbesteding van € 814.000,- doordat veel gladheidsmaterieel niet meer is vervangen i.v.m. samenwerkingsovereenkomst Rijkswaterstaat en een aantal investeringen zijn doorgeschoven in tijd (o.a. vrachtwagen, heftruck en overig materieel).
- PRJ1516 (Aankoop en vervanging tractie 2022): In 2022 zijn 4 nieuwe tractoren uit dit krediet van € 2.198.000 netto volgens de planning aanbesteed. Vanwege oplopende levertijden zijn de 4 tractoren in 2023 geleverd. Aankoop van overig tractiematerieel uit deze investering gaat volgens geplande begroting.
- PRJ1545 (Vervanging bedrijfsmiddelen; pc's, mobiele telefoons en tablets): Door strikter toepassen van de voorschriften mag de aanschaf van beeldschermen etc niet meer in de exploitatie worden verantwoord. In 2023 is een bedrag van € 250.000,- vanuit de exploitatie overgeboekt naar deze investeringen. In de exploitatie is dit bedrag als voordeel opgenomen in de prognose. Om die reden is het noodzakelijk het investeringskrediet te verhogen met € 250.000,- tot € 1.250.000,-.

Risico's

- PRJ1545 (Vervanging bedrijfsmiddelen; pc's, mobiele telefoons en tablets): de aanbesteding voor de raamovereenkomst heeft in oktober 2023 plaatsgevonden. De exacte besteding per jaar zal afhankelijk zijn van de levertijden. Door de aanhoudende inflatie en grondstoffenschaarste liggen de prijzen hoger dan verwacht toen het krediet voor de investering werd verleend. Het groeien van de personeelsformatie in 2024 (zie ook de begroting 2024) zal ook leiden tot extra

aanschaf van bedrijfsmiddelen. Vooralsnog wordt echter getracht dit binnen het krediet op te lossen.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

- Voorstel om extra te investeren in de kennis en ontwikkeling van de huidige medewerkers en hiervoor in de 4e begrotingswijziging € 150.000 te reserveren in de vorm van een bestemmingsreserve voor 2024.
- Voorstel om voor de uitvoering van arbo maatregelen een bedrage van € 337.000,- te reserveren. Dit zal in de komende planperiode 2024-2026 uitgewerkt worden.

Investeringen

- PRJ1545 Vervanging bedrijfsmiddelen: aanvullend krediet van € 250.000,- . Door strikter toepassen van de voorschriften mag de aanschaf van beeldschermen etc niet meer in de exploitatie worden verantwoord.

Belastingen en financiën

Exploitatiekosten Belastingen en algemene opbrengsten

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Begroting 2023 inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Externe kosten	0	30	-30
Externe opbrengsten	-630	-630	0
Dividend	-4.600	-4.600	0
Belastingopbrengst (incl oninbaar en kwijtscheldingen)	-115.180	-115.147	-33
Rente en afschrijving	0	0	0
Netto opbrengsten Belasting en Algemene opbrengsten	-120.410	-120.347	-63

Toelichting Belastingen en algemene opbrengsten

Externe kosten (€ 30.000,- hoger)

- Dit betreft de Vennootschapsbelasting waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Externe opbrengsten (€ -, -)

Dividend (€ -, -)

- De uitkering van het dividend is in de 3e begrotingswijziging bijgesteld van € 3 miljoen naar € 4,6 miljoen.

Belastingopbrengsten inclusief oninbaar / kwijtschelding (€ 33.000,- lager)

- De belastingopbrengsten zijn in de 3e begrotingswijziging naar boven bijgesteld met ruim € 1 miljoen. De lagere opbrengst van € 33.000,- heeft betrekking op diverse meer en minderopbrengsten per belastingcategorie op basis van de 2e rapportage van Sabewa Zeeland.

Afwijkingen waarover besluitvorming door de AV dient plaats te vinden

Exploitatie

-

Reserves

Reserves

Kosten- en opbrengstsoorten	Bedragen x € 1.000		
	Begroting 2023 inclusief begrotingswijzigingen	Prognose 2023	Afwijking
Toevoeging aan reserves	5.521	6.008	-487
Onttrekking aan reserves	-9.381	-9.548	167
Totaal	-3.860	-3.540	-320

Toelichting reserves

Toevoeging aan reserves:

De prognose betreft per saldo een hogere toevoeging aan de reserve van € 0,565 miljoen. Dit betreft het voorstel om de volgende posten op te nemen in de 4e begrotingswijziging 2023:

- bestemmingsreserve te vormen van € 0,337 miljoen voor de uitvoering van de Arbo maatregelen in 2024-2025;
- een bestemmingsreserve te vormen van € 0,15 miljoen voor kennis en ontwikkeling van medewerkers in 2024.

Onttrekking aan reserves:

- een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserves cultuurhistorische duikers, assetmanagement en Kader Richtlijn Water van in totaal € 0,362 miljoen. Hiervoor zijn in 2023 minder kosten gemaakt, deze schuiven door naar latere jaren.
- Een onttrekking aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 0,529 miljoen voor het wegenonderhoud. Dit betreft een deel van de in 2022 ontvangen hogere bijdrage uit het wegenfonds. In totaal is over 2022 € 1,191 miljoen hogere uitkering ontvangen ivm een hogere kostenindex. In 2022 is deze toegevoegd aan de algemene reserve watersysteembeheer. In de 2e begrotingswijziging 2023 is hiervan € 0,662 miljoen vrijgevallen. De resterende € 0,529 zal worden opgenomen in de 4e begrotingswijziging 2023.